

Антропософски вести

Брой 53
КОЛЕДА
ДЕКЕМВРИ 2016 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Коледа – Празник на вдъхновението
5. Чрез вдъхновението на любовта
6. За Рождественското събрание като глас от Духовната страна
8. Социален карцином и социално оздравяване
9. Ужасяващият 21 век
12. За ситуацията на епохата
13. 25 години издателство „Даскалов“
15. Сто години коледни пиеси в Гьотеанума
16. Световна конференция в Гьотеанума – 2016 г.
17. „Аз съм една балканска душа с немски дух“ – интервю с Т. Ригас
19. Въздействието на музиката върху човек в кома
21. В търсене на маджентата
22. Мадоната в приложното изкуство
24. Антропософски групи в България

Мартайн Мюл, Дора Петрова – работа с глина

„Към теб, Мария, се обръщам аз на жертвеното място в този час.
И нека в тебе тази светлина да действа и добро да създава“

Рудолф Щайнер „Изпитанието на душата“

СЪЗИДАТЕЛНИТЕ СИЛИ В ЧОВЕШКАТА ДУША КАТО ОТРАЖЕНИЕ НА МИРОВОТО СЪТВОРЕНИЕ

Рождеството е празник на началото на новия живот. С раждането си човек навлиза в поредния си земен живот, а с раждането на Христос - божественият и човешкият свят си подават ръце и заедно учредяват началото на великото земно спасение. Така рождеството се превръща и в празник на мировата мъдрост, а човекът осъществява идеала за извоюваната в пълна свобода победа на десетата космическа йерархия – „Йерархията на Любовта“. И ако се запитаме кога да търсим началото на Христово събитие, кой е моментът, в който Христос съчетава в едно собствената си съдба с тази на хората? Дали това е коледната нощ, дали е денят

на Разпятието, или онзи прадалечен момент на древна Лемурия и Атлантида, когато Христовото същество се свързва с първообразите на човешката етерно – астрална същност, за да осигури най-подходящите условия за космическото развитие на хората? Истината е, че във всяка епоха Христос се свързва с нас по различен начин, съобразно силите и способностите, които сме развили в себе си. И така, опознавайки миналото разбираме, че Коледа не е само празник на духовната любов и вярата, свързана с нея, а и на надеждата, защото точно ние, хората, заедно с Христос в нас сме тези, които творим, създаваме бъдещето.

КОЛЕДА – ПРАЗНИК НА ВДЪХНОВЕНИЕТО

При работата ни в духовно-научното движение ние гледаме напред в бъдещето на човечеството и изпълваме душите и сърцата си с онова, което вярваме, че трябва да се въплъти в теченията и силите на развитие на бъдещето на човека. И когато поглеждаме към

големите истини на съществуването, към силите и създанията, които ни се откриват в духовния свят като първопричина и първообраз на това, което срещаме в сетивния свят, ние сме въодушевени от обстоятелството, че истините, които черпим от духовните светове, постепенно заживяват и трябва да заживеят в душите и в сърцата на хората на бъдещето.

През по-голямата част от годината нашият духовен поглед е обърнат или към непосредствената действителност, или към бъдещето. Толкова повече се чувстваме длъжни в специалните дни от годината, на празниците, които като фиксирани спомени за това, което хората преди нас са измислили и осъзнали, достигат до нас през времето и неговите промени, да почувстваме връзката си с миналото, да се потопим в това, което е довело от душите, от сърцата на хората от миналото до поставянето на знаци в хода на времето, които възприемаме като тържества на годината.

Ако Великден е празник, който събужда мисли за силите на човека, за способността на възвишеното да побеждава низкото, духовното да побеждава всичко физическо, празник на възкръсването, събуждането, на надеждата и упованието в духовните сили, които могат да бъдат събудени в човешката душа, то Коледа е празник на усещането за хармония

с целия космос, празник на усещането за милост, празник, който отново и отново събужда мисълта: Каквото и да става около нас, колкото и във вярата да прониква съмнение, колкото и в най-смелите надежди да се намесват най-горчивите разочарования, колкото и около нас всички добри неща в живота да са нестабилни – има нещо в човешката природа, което разкрива на душата, че ние произхождаме от силите на доброто и правото, от силите на истинското. Към нашите побеждаващи сили в бъдещето ни насочва мисълта на Великден. Към произхода на човека и далечното минало ни насочва мисълта на Коледа.

При такъв повод може да се види, че несъзнателната или подсъзнателна духовност и разум на човека стои много по-високо от това, което човек може да обхване със съзнанието си. Ние често имаме основание много повече да се възхищаваме на това, което хората са установили в миналото от скритите дълбини на душата, отколкото от това, което са установили с разума си и са осмислили логически. Колко безкрайно мъдро ни се струва, когато отворим календара и видим, че за 25 декември е отбелязано Рождество на Исус Христос и след това виждаме в календара за 24 декември „Адам и Ева“. Може да се каже: Нагледно, разумно, духовно се появява това от мрачните, несъзнателни сенки на средновековието, когато на отделни места около Коледа са се играли средновековни коледни пиеси. Когато „певците“, както ги наричали, излизали за своето коледно представление, пред тях се носело „Райското дърво“. Както в календара „Адам и Ева“ са преди празника на раждането на Христос, така и в средновековните представления Райското дърво се носело пред трупата, отиваща да изиграе коледното представление. Накратко, някога е имало нещо, което е дало повод на дълбоките, скрити пластове на човешката душа, да обединят земното човешко начало с празника на раждането на Христос.

През 353 година дори в църковния Рим 25 декември не е бил празник на Рождество Христово. За първи път той е отбелязан на 25 декември 354 година. Преди това се е празнувало на 6 януари - ден на възпоминанието за кръщение-

то, извършено от Йоан в река Йордан, ден на слизането на Христос от духовните висини и спускането му в тялото на Исус от Назарет. Това е било първоначално раждането на Христос в Исус, спомен за великия исторически момент, който символично се представя чрез спрелия над главата на Исус от Назарет гълъб. Шести януари е бил ден на възпоминание на раждането на Христос в Исус от Назарет.

През 4 век обаче, за настъпващия материалистичен миоглед на Запада вече не било възможно да разбере великата мисъл за изпълването на Исус с Христос. Яснота по този въпрос имало при гностците, които в известно отношение са съвременници или непосредствени приемници на случилото се на Голгота. Те били в състояние да не търсят дълбочината на мъдростта „Христос в Исус“ по начина, по който ние трябва да търсим тази мъдрост чрез модерното ясновидство. Чрез последното припламване именно на стари, изначални човешки ясновидски сили гностиците виждали като в чудотворна светлина това, което ние трябва да преоткриваме по отношение на голямата тайна на Голгота. При гностиците блясват някои неща, които ние отново трябва да постигаме като например тайната на раждането на Христос в Исус при кръщението му от Йоан в река Йордан.

Човечеството загубило както старото ясновидство, така и онова изключително припламване на най-висши ясновидски сили, разкриващи коледната светлина такава, каквато имало при гностиците. И в 4 век западното християнство вече не било в състояние да разбере тази велика мисъл. Затова през 4 век празникът на появата на Христос в Исус загубил смисъла си за западноевропейската християнска култура. Било забравено какво точно означава този празник на Богоявлението, този 6 януари. За дълъг период, достигащ до нашето съвремие, усещането за фигурата на Христос в развитието на човечеството остава погребано под отпадъците на материалистичното мислене. И ако не е могло да бъде разбрано, че спрямо човечеството при кръщението в река Йордан се е случило нещо велико, то хората са могли да схванат – тъй като това не противоречало на материалистичното съзнание, че онази телесна организация, която е избрана да приеме Христос, е нещо важно. Затова изместили духовното раждане, състояло се при кръщаването от Йоан в река Йордан, назад в раждането на детето Исус от Назарет и поставили празника на раждането на Исус на мястото на Богоявление.

Но в това, в което се превръща Коледа за човечеството, все още живеят важни чувства, възвишени усещания. Винаги при приближаването на Коледа в човешката душа оживява нещо значително, което можем да назовем така: Когато види истинския смисъл на живота, човекът може въпреки обстоятелствата, въпреки опасностите и ударите на съдбата да се обнадее във вярата си в човечеството, човекът може да се оживи дълбоко в душата си от чувството на любов и мир

в противовес на цялата дисхармония и раздори на живота.

Това е нещо, което винаги се пробужда във връзка с Коледния празник, празника на раждането на Исус. Защото за какво всъщност си спомняме? Нека разтълкуваме това, за което си спомняме, в духовно-научен смисъл. Знаем какви значителни, големи усилия е трябвало да прави еволюцията на човечеството, за да може мистерията на Голгота да влезе в тази еволюция. Трябвало е да се роди човек, който е бил преродилия се Заратустра, едно от двете момчета Исус. Трябвало е да се роди обаче и този, за който същинският празник на раждането на Исус е бил възпоминателен празник, трябвало е да се роди този, който по своята душевна субстанция е изостанал в духовните светове. През времето на своето развитие човечеството приемало всичко, което като разрушителни сили прониквало до кръвта. Само една единствена душевна субстанция останала в духовните светове. Пазена от най-чистите мистерии в най-чистите култови места, тя се изляла в човечеството като душа на второто момче Исус - онзи, когото описва Евангелието от Лука. Това е детето Исус, с чието раждане се свързват всички спомени и представи за коледния празник.

За произхода на човека, за човешката душа, когато тя все още не е слязла дори в природата на Адам, си спомнял човек по време на Коледа. Той искал да каже, че във Витлеем, в Палестина, е родена онази душевна субстанция, която не е участвала в деградирането на човечеството, а е останала и за първи път се вселила в човешко тяло в детето Исус.

Може да се вярва в човечеството, може да се има доверие на човечеството, така човешката душа може да почувства кога мисълта ѝ може да се обърне към факта: Каквито и спорове, каквото и неверие и дисхармония да има в развитието на човечеството – а те са намерили място чрез всичко, което се е изляло

в човечеството от времето на Адам до наши дни – ако се погледне назад към това, което през стари времена е наричано „Adam Kadmon“, което след това се превърнало в понятието за Христос, тогава в човешката душа пламва упование в правилността на човешката сила, пламва доверие в първоначалната природа на човечеството, която е мир и любов. Поради това несъзнаваната духовна същност на празника Рождество Христово се свързва с празника на Адам и Ева като всъщност човек вижда в роденото дете Христос своята собствена природа, но своята собствена природа в нейната невинност, в нейната непоковареност.

Защо божественото дете в продължение на столетия, на хилядолетия, е поставено пред човечеството като най-достойното за обожаване от човешката душа? Поради това, че човекът, поглеждайки към детето – тогава, когато това дете все още не е стигнало дотам, да може да нарича себе си „Аз“ - може да каже, може да знае, че то още работи над човешкото тяло, над храма на вечно божественото. Човекът, който все още не казва „Аз“, ясно показва знака на произхо-

да си от духовния свят. Чрез този поглед към детската природа човек се научава да има доверие в човешката природа. По времето, когато човек може най-вече да се съсредоточи, когато слънцето най-малко грее и най-малко топли земното кълбо, когато човек не се занимава с външни въпроси, тогава, когато дните са най-къси, а нощите - най-дълги, когато всички условия предразполагат към вглъбяване в самия себе си, когато целият външен блясък, цялата външна красота се губи от погледа, западноевропейското културно развитие поставя празника на раждането на божественото дете. То непогрешливо пристига на земята и чрез чистото си появяване в света може да даде на човек по време на неговото най-интензивно съсредоточаване най-силното, най-голямото упование чрез съзнанието за своя божествен произход.

Като потвърждение на голямата истина, че от детето може да се научи много, е това, че рожденият ден на едно дете е определен в хода на времето за голям, значителен празник на упованието в развитието на човечеството. Ние се възхищаваме на несъзнателния духовен разум на хората преди нас, които са поставили такива гранични камъни в хода на времето. И се чувстваме като дешифровчици на забележителни йероглифи, изписани от хората на древността чрез определянето на такива празници в писмото на времето. Докато в друго време погледът ни е обърнат към бъдещето, когато се стремим да предоставим най-добрите си сили на това бъдеще, да укрепваме и усиляваме вярата си в него, на такива празнични дни се опитваме да живеем със спомени, които ни връщат въплътени стари мисли, спомени. Те ни учат, че понастоящем можем да мислим само по нашия начин какво духовно лежи в основата на външния свят, но в древността не по-малко правилно, не по-малко грандиозно и значимо са мислили и чувствали за истинското, възвишеното чрез усещането за единство с човечеството, с всичко, което трябва да води човечеството до неговите върхове. Това е нашият духовно-научен идеал - да можем да се чувстваме едно цяло с това, което е сътворило човечеството на древността, понякога от скритите дълбини на душата. За това се грижат празниците, особено големите празници, стига да можем чрез истините на духовното изследване да нарисуваме пред душата си техните вплетени в писанието на времето йероглифски значения.

О, чудесна е мисълта, която се съчетава с едно прекрасно чувство в душата ни, когато виждаме как през столетията, следващи четвъртото, през което празникът на раждането на Исус е преместен на 25 декември, в душите на онези хора се влива съзнанието за събуденото чрез детската природа упование, докато в живописата, коледните пиеси, навсякъде се показва как пред детето Исус, пред божественото дете, пред божествения произход на човека се прекланят същества от всички земни царства. Пред нас се изправя чудната картина на яслите и как животните се прекланят пред но-

вородения човек; следват чудесните истории като тази, че когато при бягството в Египет Мария с детето Исус на ръце преминала границата, едно прастаро дърво се поклонило пред нея и Младенеца. В легендите на почти цяла Европа се говори, че по един забележителен начин в Коледната нощ дърветата се поклонят на великото събитие. Можем да отидем в Елзас, в Бавария, навсякъде ни посрещат легендите, как някои дървета връзват плодове на Коледа, как се навеждат през нощта на Коледа: все прекрасни символи, които възвестяват че в действителност раждането на Исус е нещо, което е свързано с цялостния живот на земята.

И когато си спомняме това, което толкова често сме казвали: Как древните духовни учения са били дадени на хората от боговете и как хората в прастари времена са имали ясновидски поглед в божествено-духовния свят, как това ясновидство постепенно изчезнало, за да могат хората да овладеят Аза -, когато си представим как в цялата човешка организация се случва нещо като изсъхване на старите божествени сили и как сухите божествени сили се изпълват

с нова животворна вода чрез импулса на Христос, чрез който се изпълнява това, което се случва чрез мистериата на Голгота: тогава това ни се явява като прекрасна картина, в която – както ни разказват коледните легенди - изсъхналите йерихонски рози от само себе си се раззеленяват на Коледа. Това е легенда, която намираме навсякъде в Средновековието – че розите на Йерихон се раззеленяват през коледната нощ, защото за първи път са се раззеленили под стъпките на Мария, която при бягството в Египет с детето Исус на ръце, минала през място, където имало изсъхнало храстче от това растение. Чудесен символ за това, какво се случва чрез човешко-божествените сили щом едно из-

съхнало, безжизнено растение като пустинната роза, която изглежда мъртва на пътя, отново се раззеленява и разтваря, съживена от импулса на Христос, настъпващ в развитието на времето.

Че на човека в действителност едва сега му е дадено това, което от самото начало му е предопределено, се изразява в празника за раждането на Исус. Преди Адам и Ева на човечеството е било определено – това иска да каже легендата за Коледа – това, което лежи в непогрешената божествена детска природа на човека. Но в действителност – поради влиянието на Луцифер – човечеството го достига едва след като изминава целия ход на времето от Адам и Ева до мистериата на Голгота.

Трябва да кажем, че действително в душата ни се пробужда дълбоко чувство, когато в нощта от 24 срещу 25 декември имаме за размисъл, за вживяване това, което е станало човечеството чрез луциферските сили от Адам и Ева до раждането на Христос в Исус. Когато усетим това, тогава ще усетим напълно значението на този празник и какво представлява той за човечеството.

Изглежда така, като че ли човечеството действително може да осъзнае своя чист произход в космическите сили на вселената, ако използва случая и вземе тези гранични камъни на времето като материал за медитация. Вдигайки поглед към космическите сили на вселената и прониквайки чрез теософия, чрез действително духовна мъдрост в тайните на вселената – човечеството може отново да узрее за разбирането на това, че една повисша степен на празника на рождението на Христос е това, което са разбирали гностиците - Рождество Христово, което се празнувало на 6 януари, празникът на раждането на Христос в тялото на Исус от Назарет. Но, за да можем да се потопим в дванадесетте универсални сили на космоса, между празника на Христос и празника, който би трябвало да се отбелязва на 6 януари и който сега е празник на тримата влъхви, стоят дванадесетте свети нощи.

Отново, без това да се знае от досегашната наука, те стоят тук, тези дванадесет свети нощи, като определени от скритите мъдри дълбини на душата на човечеството като че ли искат да кажат: „Почувствайте дълбочината на Христовия празник, но след това през дванадесетте свети нощи се потопете в най-светите тайни на Космоса!“ - това прозвучава във вселената, от която Христос е слязъл на земята. Защото само ако човечеството има желание да бъде вдъхновено от мисълта за светия детски произход на бога на хората, от мъдростта, която прониква в дванадесетте сили, в дванадесетте свети сили на вселената, които симво-

лично са представени чрез дванадесетте знака на зодиака, които обаче истински се представят само чрез духовната мъдрост – само когато човечеството се задълбочи в истинската духовна мъдрост и се научи да разпознава хода на времето в големия космос и в отделния човек, само тогава за своето собствено изцеление човечеството на бъдещето, оплодено от духовната наука, ще намери вдъхновение, което може да дойде от празника на рождението на Исус, за проникване в най-изпълнената с упование и надежда мисъл за бъдещето.

Нека Коледа действа върху душата ни като вдъхновяващ празник, като празник, който така чудесно внушава на душа-

та мисълта за произхода на човека от свещеното божествено дете. Светлината, която се явява в святата нощ като символ на светлината на човека, на неговия произход, тази светлина, която в днешно време символизира светлините на коледната елха – тя същевременно е светлината, която може да ни даде най-добрите сили за нашата стремяща се към истински световен мир, истинско световно блаженство, истинска световна надежда душа.

Нека чрез такива мисли за делата на миналото, за законите на миналото да се почувстваме силни в това, от което винаги имаме нужда като импулси за бъдещето: коледни мисли, спомени за произхода на човечеството, мисли, представляващи корени за израстване на истинско, силно душевно растение, на истинско човешко бъдеще.

Рудолф Щайнер

Берлин, 21. декември 1911

ЧРЕЗ ВДЪХНОВЕНИЕТО НА ЛЮБОВТА

Когато изгрява звездата на един талант, в света се появяват шедьоври, подарени от духовните същества на хората чрез душата и ръцете на художника. Така земята ни се обогатява с още красота, сътворена чрез вдъхновението на любовта и намираща своя траен образ в произведенията на изкуството. Такава е и

творческата съдба на художника Херман Линде (1863-1923 г.) Той получава първите си уроци по рисуване от дядо си Кристиан Щоле, художник-декоратор, след което продължава образованието си в Дрезденската академия за изящни изкуства и Ваймарската висша школа за изкуства. Пътува по света – Сицилия, Египет, Тунис, а от 1892 до 1895 г. работи като художник на свободна практика в Индия. Там негова картина печели златния медал на вицекралю на Индия. През 1896 г. остава за кратко в Париж и Тунис, после прекарва следващите две години в селището на художниците в Дахау.

През 1906 г. съдбата го отвежда в Мюнхен, където

„Цялото творческо дело на Херман Линде е поставено в услуга на движението ни и е пожертвано пред олтара на антропософията в третата фаза на това движение. Той беше съчетание на една предана, любяща душа със спокоен, балансиращ притиволожностите дух. Болката да гледа, как построеното от нас чезне в руините, как изгаря онова, което създадохме в името на нашата кауза съкръши сърцето му.“

Рудолф Щайнер

въз основа на Гьотевата „Приказка за зелената змия и красивата Лилия“. След като вижда скиците, Щайнер му предлага да разработи илюстрации към драмата „Портата на посвещението“. В продължение на много години художникът работи върху стенописите и други проекти на антропософски теми. Работата му в Гьотеанума е пропита с много вътрешна любов и преданост. Така в края на 1922 г. в пламъците край Дорнах, заедно с първия Гьотеанум изгаря от болка и душата на всеотдайния художник. Шест месеца по-късно, през март 1923 г. той приключва земния си път.

Христина Ангелова

присъства на лекция на Рудолф Щайнер. Така душата на художника намира своето духовно поприще и не след дълго става член на Антропософското общество.

През 1910 г. има лична среща с Щайнер, който го кани да рисува интериорните стенописи в първия Гьотеанум. Линде прави скици

ЗА РОЖДЕСТВЕНСКОТО СЪБРАНИЕ КАТО ГЛАС ОТ ДУХОВНАТА СТРАНА

Рудолф Щайнер разглежда два свършени различни аспекта на кармата в „Христос и човешката душа“ (GA 155), които можем да обозначим като субективен и обективен аспект. Първият от тях се отнася до онази страна на кармата, която човек сам трябва да изправи в този живот или в един от следващите. Вторият представлява онази страна на кармата, която човек не може да поправи сам със собствените си сили. Вътрешната същност на двата аспекта се състои в следното: Когато, намирайки се след смъртта в духовния свят, човек съзерцава своите лоши постъпки, чувства и мисли, неговата душа изживява в процеса на напълно обективното самопознание колко несвършена е станала заради тях и до каква степен собственото ѝ същество в резултат на това е станало чуждо на онези сили и същества от висшия свят, с които нейната главна цел сега е да се съедини. Страданието и болката от невъзможното съединяване с тях, предизвикани от собственото ѝ несвършенство, пораждат в душата желание да ги отстрани на всяка цена, а това е възможно само в земния свят. Така че душевният стремеж за самоусвършенстване отново я довежда на земята, където душата получава, благодарение на закона за кармата, възможност да изправи своите деяния и с това да се издигне на по-висока степен в собственото си развитие. И тъй като самата тя жадува това, душата възприема закона за кармата като благодатна сила, идваща от вечно справедливия Отец и позволяваща ѝ да достигне целта. Тук тя не се нуждае от никаква друга помощ освен от самия закон за кармата, защото стремежът ѝ произтича от дълбините на собственото ѝ същество и от личната ѝ воля. По съвсем друг начин стоят нещата с „обективната“ страна на кармата. Тук човекът има нужда от помощ. „Моралният ущърб, който ние сме причинили на себе си, можем да поправим благодарение на кармата, но обективните мирови факти, като последствия от нашите дела, остават; тях не можем да отстраним чрез преодоляването на собственото си несвършенство.“ Тук вече нещата са свързани не с кармически, а с космически факти, които могат да бъдат изправени не с кармическо, а с космическо Изкупление. Последното може да се осъществи с духовни сили, превъзхождащи човешките. В този случай не едно човешко, а само едно Божествено Същество може да го осъществи, или Същество, което не подлежи на никаква карма. Такова висше Същество, сред всички, които някога са странствали по земята във физическо тяло, е било Съществото на Христос в телесните обвивки на Исус от На-

За мистерията на Рождественското събрание Ита Вегман написа следните думи: „От този момент – това беше 25 декември 1923 г. – за Антропософското общество възникна нова карма; към старата, която то имаше, се присъедини нова, защото от този момент Рудолф Щайнер се съедини с Обществото. Той прие кармата на Антропософското общество в своята собствена карма... Тогава се случи нещо нечувано: Майсторът свърза своята съдба с Антропософското общество. Жертвата беше принесена съзнателно и целенасочено. Също както Съществото на Христос се свърза със земята за благо на човечеството, така и Рудолф Щайнер се съедини с Антропософското общество. Това беше едно „Христово деяние.“ Това е най-дълбоката мистерия в живота на Рудолф Щайнер и същевременно е езотеричното ядро на цялото Рождественско събрание.

зарет. И благодарение на Неговото съединяване със земното развитие, „Христос наистина е взел върху себе си обективната вина, кармата на човечеството.“ (GA 155)...

На „жертвения олтар“ всички християнски посветени, които следват пътя на подражание на Христос в най-дълбокия смисъл на тази дума, поставят своята саможертвена отдаденост и готовност за жертва, произтичаща от „чистата любов към обкръжаващия свят“. (GA 10). Днес не само Рудолф Щайнер и Християн Розенкройц, но и други велики посветени постоянно присъстват до този олтар като велики служители на човечеството. И ако ние сериозно бихме искали да действаме в духа на Новите Мистерии, за нас би имал смисъл само въпросът: Как бихме могли в резултат на своето свободно решение да встъпим в пътя, който ни

води в духовната сфера, където понасянето на кармата на други хора ще стане за нас самите преживяване на духовната реалност като лична опитност. Търсенето на отговора на така поставения въпрос не може да се сведе до натрупване само на теоретични познания, а до намирането на онзи път, по който в пълно съзнание ние можем да последваме Рудолф Щайнер. Защото също както понесената от Христос обективна карма на човечеството предполага все по-голямо съучастие в този процес на всички хора с добра воля, така и понесената от Рудолф Щайнер обективна карма на Антропософското общество е неразривно свързано с участието на всички негови членове в този процес. В епохата на Съзнателната душа свободният достъп до Храма на Новите мистерии беше открит пред човека за първи път на Рождественското събрание. В този Храм човекът е призван да стане пазител на онзи Камък на Основата или „додекаедрическият имагинативен образ на Любовта“, който в наше време може да заложи в сърцето си всеки човек, който иска да следва пътя на съвременните християнски мистерии. Но ако в миналото по него можеха да вървят съзнателно само водещите розенкройцерски Майстори, то сега възможността да встъпят в кръга на тези истински „Божии приятели“ е открита за всички хора. Тук ние имаме най-важния поврат в цялото духовно развитие на човечеството. А за да възникне на Земята социално пространство, в което хората да могат съзнателно да работят над осъществяването на високия идеал: съединяването на езотеричния и екзотеричния принцип непосредствено от силите на Мистерията на Голгота, Рудолф Щайнер основава Всеобщото антропософско общество. Но той го основава не като нещо готово и завършено, а като поле за

трудна, отговорна и често причиняваща страдания работа, която е способна, ако се отнасяме серозно и ако наистина разбираме нейния смисъл, да ни открие необозримите хоризонти на духовното развитие на човечеството. Защото в наше време самото християнство е станало Аз, а мистерииното дело на Рудолф Щайнер на Рождественското събрание става врата, която води към тази нова епоха и наистина озаменува „Началото на световния Поврат на Времената”.

В стремежа си да се приближим към Мистичния факт на Рождественското събрание, ние можем постепенно да получим само едно предчувствие за цялата му окултна дълбочина и духовното му значение. Същото се отнася и за Антропософското общество. Защо в наше време антропософите се обединяват в Антропософско общество? Това е свързано с техния стремеж да приведат в ред своята карма не само в личен план, но преди всичко в обективно-космически, за да започне в човечеството преодоляването на онзи кармичен хаос, който е настъпил в него в резултат на разкола в царството на ангелите като следствие на противопоставянето на слънчевата и планетарната интелигенция в кръга на Архангелите, водещи човечеството. Тази „космическа опозиция”, която води към постепенна еманципация на планетарната интелигенция от слънчевата протича под ръководството на Орифиел, главния опонент на Михаил в кръга на водещите Архангели. Под ръководството на Орифиел, който е ръководител на Сатурн, през следващата епоха закоите на кармата ще действат на земята особено твърдо, защото той действа като „Ангел на гнева” сред човечеството и за разлика от Михаил не зачита човешката свобода. Точно в такава перспектива присъствието на Антропософското общество в света получава своето значение и задача да реализира новата михаелическа карма чрез свободно творчество. Михаил носи силата за такава съвместна работа над кармата, но тя се дава само на онзи, който наистина е вървял с него и е взел участие в имажинативния култ и в свръхсетивната Школа, за които се говори в лекциите, посветени на кармата на Антропософското общество. Така че тук не става дума дали Антропософското общество е добро или лошо, а дали имаме готовност да останем верни на Михаил в неговото противопоставяне на другите Архангели. А това значи да продължим работата си над поставените от него задачи, независимо от всички трудности, където кармата действа, т.е. в социалната област, защото именно този стремеж довежда антропософите в Антропософското общество.

Антропософското общество трябва да стане онова място на земята, където учениците на Михаил се стремят да осъществят в своята среда чрез съвместната си работа на полето на кармата, първообраз на Антропософското движение, чиито източници започват от свръхсетивната Школа на Михаил в слънчевата област. Преди рождественското събрание задачата на Антропософското общество е била да се приеме учението за реинкарнацията и кармата в новата им християнска форма, а след него дълбокият смисъл на съществуването на Антропософското общество на земята и неговата езотерична задача се състоят в съзнателната работа над кармата съвместно с другите хора. Цялата история на Антропософското общество е свидетелство за това,

колко трудна е тази задача и именно нейната трагичност ни говори за мъчителния, труден и съвършено реален процес на работа върху внасянето на ред в кармата.

Цялата Антропософия позволява на съвременните хора да разберат намеренията на живия Христос, за да станат Негови сътрудници в изпълнението на избраните от Него мировите цели. Затова всеки антропософ може да си каже: Да, благодарение на Антропософията, аз знам какво очаква Христос от човечеството в наше време, така че поемайки в себе си съдържанието на Антропософията, аз мога да стана съзнателен сътрудник на Христос в неговата работа. А това е най-висшето, което човекът може да достигне в своя живот. Осъзнаването на това може да изпълни душата с най-голяма благодарност към онзи, който донасяйки Антропософията в нашия свят, е направил възможно за нас съзнателното участие в Христовото дело. Само едно преизпълнено с благодарност сърце ще бъде в състояние да проникне в тайната на Рождественското събрание във връзка с кармичната съдба на неговия творец. В резултат на това ние ще бъдем в състояние да познаем духовните намерения на нашия Учител и да станем негови приятели и сътрудници в изпълнение на избраните от него цели. И тогава, съединявайки се с духовната същност на Рождественското събрание, ние можем да си кажем: ”Да, отсега нататък аз знам какво очаква от своите ученици висшият „Майстор на любовта и състраданието, който в последния си земен живот се е казвал Рудолф Щайнер.” Цялата Антропософия ни води към познанието на духовните пътища на живия Христос, а Рождественското събрание – към познанието на духовните пътища на Рудолф Щайнер, както и към възможностите да го последваме по неговия път, който не е нищо друго освен съвременен път на подражание на Христос. Не с теоретически разсъждения, а вървейки съзнателно след Учителя, ние можем да отговорим на въпроса за неговата кармична връзка с Антропософското общество – неговото последно и най-значително земно творение, за което самият той е пожертвал всичко! Започвайки веднъж изкачването си в онази сфера, където носенето на кармата е реалност, и където Рудолф Щайнер я носи заедно с другите Велики посветени на човечеството, ние можем да познаем със собствения си опит, че това е точно тази сфера, в която днес Христос действа като Господар на кармата. Встъпвайки тук, в кръга на истинските „приятели на Бога”, ние ще станем Негови сътрудници в работата над бъдещето на човечеството. Рождественското събрание произтича от поемането на кармата на Антропософското общество като най-зрелия плод от това деяние. Това са два саможертвени акта, които бележат и осмислят живота на Рудолф Щайнер като две носещи колони. Двете жертви са извършени от него с чувство на отговорност пред духовния свят и волята да се служи на човечеството. А над тези колони като величествен свод, който изцяло обхваща целия му път, невидимо присъства една всеобхватна реалност, един висш праобраз. Не само чрез своето учение, но чрез целия си живот Рудолф Щайнер показва на хората главното свръхсетивно Събитие на нашето време: превръщането на Христос в Господар на кармата.

Сергей Прокофиев

ТЕМА С ПРОДЪЛЖЕНИЕ: МИРЪТ И ВОЙНАТА В НОВО ИЗМЕРЕНИЕ

Социален карцином и социално оздравяване – войната и мирът от гледна точка на Рудолф Щайнер

На 14 април 1914 година, три месеца преди избухването на Първата световна война, Рудолф Щайнер говори във Виена пред членове на антропософското общество за предизвикваща загриженост „социален карцином“. В нездравите процеси на икономическия живот той долавял конфликтен потенциал, който ще има ужасни унищожителни последици.

„Днес се произвеждат стоки за пазара без да се взема предвид потреблението, не по смисъла на това, което съм посочил в статията си „Духовна наука и социален въпрос“. В складовете и чрез паричните пазари се трупа всичко, което е произведено и след това се чака да се види колко ще се купи. Тази тенденция ще става все по-голяма, докато унищожи сама себе си. Тъй като този вид производство навлиза в социалния живот, в социалните взаимовръзки на хората на земята възниква – също както в организма – раково образование, карцином. Културен рак, културен карцином! Такова раково образование се вижда от човек, който разбира духовно социалния живот. Той вижда как навсякъде избухват ужасните предпоставки за социални туморни образования. Това е голямата културна грижа на този, който разбира живота.“

В посочената статия, която е публикувана през 1905 и 1906 г. в списание „Lucifer-Gnosis“, Рудолф Щайнер формулира „основния социален въпрос“. През тези години той отново и отново говори по социалния въпрос и за това, че науката за духа, тоесофията, трябва да действа и в практиката. В публичната лекция „Нашето световно положение, войната, мирът и духовната наука“, изнесена на 12 октомври 1905 г., той казва: „Истинското разбиране за мира е това, което се стреми към духовно познание, а истинското движение за мир е духовно-научното течение“. На 23 ноември 1905 г. в лекцията „Братство и борба за съществуване“ той подчертава, че на мястото на борбата духовната наука трябва да постави положителната работа и тогава теософите ще се окажат не непрактични идеалисти, а най-практичните хора, защото ще разчитат на „силите на живота“. До януари 1905 г. Рудолф Щайнер е учител в Arbeiter-Bildungsschule (Работническо училище), където се запознава с лишенията на работници-

Върху земя свободна и желана
с народ свободен искам да живея
и към мига изрекъл бих тогава:
“О, миг, поспри! Ти си тъй прекрасен!”
И дирята на твоите земни дни
безбройни векове не ще погубят.

Гьоте „Фауст“

те. Явно неговата социална ангажираност и тогава, както и по-късно - през април 1914 г. – не намира голям отзвук у членовете. На 26 юли 1914 г., малко преди обявяването на войната, в заключителните си думи към лекция за изкуството в Дорнах, Рудолф Щайнер отново се връща към идеала за една

въдворяваща мир духовна наука: „И ако погледнем това, което ни изпълва с тъга за съдбата на Европа, то тъгата относно нашето движение е малка. Проникнат от такава тъга Ви говоря тези думи, но същевременно съм проникнат и от убеждението, че каквито и болезнени събития да очакват населението на Европа в близко или по-далечно време, в нас живее надеждата, произтичаща от съзнанието, че духът ще преведе победно човека през всеки хаос. И в дни на тъга, и в часове, които ни показват такова сериозно лице като настоящото, ние трябва да говорим за свещените дела на нашата духовна наука. Защото трябва да имаме вярата, че колкото и малко да изглежда днес слънцето на тази духовна наука, то расте и ще става все по-ярко, едно слънце на мира, на любовта и хармонията между хората.“

Това са сериозни думи, скъпи приятели, но такива, които ни дават право да мислим за близките дела на духовната наука истински сърцато и смело дори тогава, когато през прозорците ни надничат часове на изпитание.“

Няколко дни след това започва войната. Вместо курс за „Окултно слушане и окултно четене“, който трябвало да бъде проведен през август в Мюнхен, в Дорнах се изнасят лекции от членове на обществото и се провеждат самарянски курсове. Лекциите, които би трябвало да служат за разбиране на душите на народите и на съвременната история, са изнесени в Дорнах след като между дошлите от различни страни работници на строежа се очертават национални напрежения. Едва през 1917 година на Рудолф Щайнер е поставен въпросът за изход от бедствието на войната, на който той отговаря с меморандум и с разработеното в него „Троично устройство на социалния организъм“.

Андреа Лойбин

Архивът на Рудолф Щайнер в Дорнах съхранява най-голямата част от неговото литературно и художествено наследство. Всяка година тук се представят материали, подбрани от служители на архива. Всички материали са на разположение на заинтересовани лица и изследователи в читалнята в дом Дулдек, където се съхранява архивът.

*Снимки от архива на Рудолф Щайнер –
Фот. Йоханес Нило*

„Ужасяващият 21-ви век“

Визия за Евразийския конфликт, описана в Лондон през 1992 г.

По време на Първата Световна война Рудолф Щайнер казва: „Цялата културна еволюция на бъдещето... зависи от съюза между Централна и Източна Европа.“¹ С това той има предвид, че Централноевропейският културен и духовен импулс на Петата следатлантска епоха, чиято сърцевина е антропософията и Троичният социален организъм, трябва да бъде предаден на славянските народи, които ще бъдат знаменосците в развитието на човечеството през Шестата епоха. Противодействащите ариеманически сили, работещи през Петата епоха и идващи главно (но не само) чрез материалистично ориентираната англоговоряща култура (формирана след 17-ти век) се стремят както да предотвратят осъществяването на тази връзка (между Централна и Източна Европа), така и

да насочат, да „обгрижат“ или да „образоват“ Русия и славянските народи по един различен път на развитие.

Визията за 2011 г., описана през 1992 г.

Точно 70 г. след унищожаването на Първия Гьотеанум в Дорнах (Швейцария) и точно по времето, когато проектът за Единен вътрешен пазар на Европейската общност трябваше официално да влезе в действие (1 януари 1993 г.) в лондонското списание „Икономист“ (The Economist) се появява статия, даваща непоколебим знак за това как ариеманическите сили ще се опитат да осуетят онова, което според Щайнер е толкова необходимо за бъдещето. Статията, написана през 1992 г., в самата зора на проекта за Световна информационна мрежа (World Wide Web), обрисова конфликт, който ще продължи почти през цялата първа половина на 21-ви век. Очаква се конфликтът да започне с опит на ислямска групировка да установи халифат, което впоследствие да доведе до разрушаването на Русия, каквато я познаваме в момента. Анонимната, разположена на три страници статия е много категорична относно годината, в която ще започне стратегията – 2011 г.

Статията е под формата на извадка от въображаема

история на света, написана през 2992 г. и е озаглавена „Поглед назад от 2992 г. – световна история, глава 13: Ужасяващият 21-ви век“. В статията има три илюстрации в пародийен средновековен стил. Това е семиотическа препратка към популярната книга на американската историчка Барбара Тъчман, а именно „Далечно огледало – Бедственият 14-ти век“. Книгата на Тъчман представя в драматични краски големите злощастия, застигащи Европа в „пубертетската“ ѝ фаза през 14-ти век. Злощастия, които в много отношения са истински катаклизми. Подзаглавието на статията в списание „Икономист“ по аналогия внушава, че 21-ви век ще е столетие на истински бедствия. Тук е отразена окултната истина, че 21-та година е тази, в която се ражда както азът на индивидуалния човек, така и Азът на човечеството като цяло. Това е много важен маркер, подобен на ключовите 14 г., когато през пубертета се ражда астралното тяло. Дори по-важен и може да се каже най-важният, защото на тази възраст човечеството за първи път поема съзнателна отговорност за планетата. В този смисъл 21-ви век е векът на Аза на човечеството. Това означава, че от антропософска гледна точка списание „Икономист“ заявява, че второто столетие от епохата на Михаил (1879 – около 2300 г.), когато импулсите на Михаил започват, така да се каже, да набират мощ, ще бъде едно злочесто столетие. Статията обрисова ужасяваща картина за по-голямата част от човечеството (с изключение на САЩ и Израел, които остават незасегнати от Евразийския конфликт). Причината за тези злочестини е в това, че човечеството не е сторило в годините след 1992 това, което списание „Икономист“ смята, че би трябвало да стори, а именно да позволи да се повлияе от убеждението на англоговорящия свят, че „всеки човек има право на политическа и икономическа свобода.“²

Въпреки, че статията претендира да е глава 13 от световна история, простираща се до 2992 г., тя всъщност дискутира само първата половина на 21-ви век – събитията до около 2050 г. Накратко, Евразийският конфликт започва през 2011 г. (Годината, в която започва Арабската пролет и Андерш Брайвик извършва масовите убийства в Норвегия). Началото му е поставено след военен преврат в мюсюлманска държава, който води до появата на нова пан-мюсюлманска суперструктура, която се възползва от арабските петролни запаси и предприема офанзива, която се стреми да възстанови идеята за халифата – единна държава за всички мюсюлмани. Тази пан-ислямска структура по някакъв начин се обединява с Китай, който има свои разногласия със Запада в Азиатско-тихоокеанския регион и в крайна сметка заплаш-

2 Личната свобода (по-скоро конкуренция и отстояване на личните права, отколкото съдействие и работа в услуга на другите) като ръководен принцип на икономическия живот противоречи на идеята за Троичният социален организъм, представена от Рудолф Щайнер през 1917-1922 г. Щайнер настоява, че сътрудничеството е истинската основа на икономическия живот.

ва да подчини Япония. Китайците и мюсюлманите заедно се обръщат срещу Запада. Доста интересен е фактът, че Израел дори не е споменат в статията. Очевидно тази държава остава незасегната от всички злощастия на 21-ви век и нищо лошо не ѝ се случва. Вероятно заради всеизвестния факт, че семейство Ротшилд има 30% участие в списание „Икономист“ и Лин Форестър Де Ротшилд е член на борда му. Представата на автора е, че навсякъде из Леванта ще има военни действия и през 2014 г. те ще бъдат в или около Сирия, понеже в статията се споменава „Битката за Антиохия“ (Антакия) през тази въпросна година. Антакия се намира в днешна Турция, съвсем близо до границата със Северозападна Сирия. Антиохия в античността е бил сирийски град и място, често посещавано от апостол Павел. В Антиохия за пръв път последователите на Исус Христос са наречени с името „християни“. Турция, смятана от пан-ислямистите за предателка на идеите на исляма, се превръща в първата жертва на алианса, но най-важното е, че основната му мишена е Русия!

Бъдещата съдба на Русия

Според статията към средата на 21-ви век Русия загубва от алианса всички свои територии на изток от Урал, тоест една огромна площ: „в две кратки кампании руските граници се връщат обратно към Урал и до несигурната линия между Урал и Азовско море.“ Америка, стоейки настрана, просто наблюдава конфликта в Стария Свят, докато Русия е завладяна. Статията обяснява как Европа удържа напора на съюзените сили благодарение на ядрените си оръжия, така че конфликтът е най-вече между китайско-мюсюлманския алианс и Русия. Западът представлява на практика наковалнята, а Изтокът – чукът. Между тях Русия е разкъсана на парчета³. Китайците завземат Източен Сибир, а мюсюлманите – всичко останало. Русия се завръща към границите си от късния 16-ти век и в геополитически смисъл става изцяло европейска държава. Като такава, макар че това не се споменава в статията, Русия вече е узряла, за да бъде интегрирана в онова, което Збигнев Бжежински още през деветдесетте години на

³ Статията в „Икономист“ от декември 1992 г. е детайлно разгледана в гл.3 от книгата на Тери Бордман „Mapping the Millenium – Behind the Plans of the New Order“ (1998 и 2013 г.)

20-ти век нарича „Атлантическа Европа“, „Евро-Америка“ и пр. С други думи, като последствие от тази Евразийска война през 21-ви век, която ще продължи от 2011 г. до 2050 г., Русия преминава под контрола на Евро-Америка. Виждаме как Евро-Америка започва да се сбъдва реално чрез НАТО, ЕС, както и чрез ТТИП (Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции), което Хилари Клинтън ласкателно нарича „икономическото НАТО“, а Андерс Фог Расмусен, бившият генерален секретар на НАТО, приветства като „интегрирана трансатлантическа общност“. Това би била една решителна победа за Бжежински и неговите единомишленици сред британския елит (напр. списание „Икономист“), тъй като то би означавало окончателен край на онова, което той, с цялата си наследена антипатия на полски аристократ, дълго време е наричал „Руската империя“. Действително в брой септември/октомври 1997 г. на „Форин Афеърс“ (списание на Съвета за външни отношения) Бжежински вече си представя една „конфедеративна Русия“, съставена от три части: „Русия“, „Сибир“ и „Далечния Изток“. Интересен е фактът, че впоследствие идеята за интеграцията на Русия в ЕС и НАТО намира разпространение в статиите на „Форин Афеърс“ през 2010 г. (брой май/юни).

Имперски стратегии

С оглед на все по-тесните връзки между Русия и Китай днес, на Евразийската енергийна и транспортна инфраструктура, която се изгражда съвместно от двете държави, на военнотрагическите им отношения, на пръв поглед изглежда, че прогнозираният от „Икономист“ китайско-ислямски алианс, който пречупва Русия, е чиста фантазия. Но не бива да забравяме, че историята често е била свидетел на неочаквани обрати и че британският елит е свикнал да „играе дългосрочна игра“, преследвайки дългосрочни цели. „Икономист“ няма славата на списание, което си позволява безпочвени спекулации и фантазии. Ако някой бе казал през 1887 г. (когато Великобритания е била в своя период на „Блестяща изолация“, поддържайки приятелски отношения с Германия и враждебни с Франция и Русия), че след 20 г. Великобритания ще е в съюз с Франция и Русия срещу Германия, щеше да бъде помислен за фантазър от запознатите с дипломатия европейци. Но точно това прегрупиране се организира от определени британски дипломатически и държавнически кръгове между 1887 и 1907 г. Збигнев Бжежински и неговите съюзници обръщат поглед към техния имперски „ментор“, първия британски геополитик Халфорд Макиндер, който твърди, че на всяка цена трябва да бъде предотвратен съюза между Русия и Германия, защото само този съюз може да бъде заплаха за световното господство на англосаксонците. Американският геостратег Джордж Фридмън, основател на мозъчния тръст СТРАТФОР, заяви съвсем същото нещо в началото на годината в САЩ⁴. Макиндер предупреждава също и срещу евентуален руско-китайски алианс по същата причина: той би позволил огромни-

⁴ Речта на Фридман пред Чикагския съвет за глобални отношения на 3 февруари 2015 г. Цялото видео https://www.youtube.com/watch?v=Sh3dp_AnlQI, Важни части <https://www.youtube.com/watch?v=z55jPLJQjqs> (Линковете не работят!)

те ресурси на Централна Азия и Сибир да бъдат използвани за създаването на могъща флота, която би могла да бъде предизвикателство за флотата на така наречените от него „Морски вълци“, а именно Великобритания и Америка.

Три пъти през 20-то столетие (Първата световна, Втората световна и Студената война) англо-американският елит успешно предотвратява всички опити за руско-германско разбирателство. Всъщност той дори успява – подпомогнат в голяма степен от глупостта на лидерите на Русия и Германия – да постигне двете държави да воюват една срещу друга два пъти в продължение на 30 г.

Русия и Китай

Днес сме свидетели на това как вторият кошмар на Макиндер, а именно руско-китайският алианс, се превръща бързо в реалност. Като се има предвид, че днес Китай е много по-могъща държава, отколкото е била по негово време, можем да бъдем сигурни, че някъде в дълбините на западния елит вече са приведени в действие планове, които посредством един или друг прием да предотвратят въпросния алианс. Те най-вероятно ще проработят в следващите няколко години, преди икономиките на двете държави, наречени от Макиндер „континенталните вълци“, да станат неразривно свързани посредством бързо изграждащите се транссибирски енергийни и транспортни мрежи.

Между 2010 и 2012 г. руските съюзници Иран и Сирия се договориха с Ирак за взаимноизгоден „ислямски нефтопровод“, който тръгва от Иран през Ирак до Сирия. Този нефтопровод предизвика острото негодувание сред ориентираните към САЩ сунитски държави – Саудитска Арабия, Катар и Турция. Те имат собствени планове за нефтопроводи, целящи отстраняването на проруския президент на Сирия Асад. В същото време Иран строи нефтопровод, който да го свърже с Индия през Пакистан – съюзник на Китай. Започва да се очертава перспективата (в нея Иран играе ключова средишна роля) за енергийни и транспортни връзки, които се простират на огромна площ между Китай и Сирия – един нов „железен път на коприната“, който има потенциала да облагодетелства народите в Азия и отвъд⁵. Този път обаче е ужасно обезпокоителен за „Морските вълци“ на Запада и техните икономически „ценности“. Те виждат в него заплаха, каквато навремето британският елит видя, когато германците влязоха в Южноафриканските златни и диамантни мини и каквато видяха в проекта за железницата Берлин-Багдад. Това е заплахата за монопола им върху материалните фундаменти на господството им в глобален мащаб.

5 Това представлява само „Южния коридор“ на тричленния „Железен път на коприната“. Съществуват също „Северен коридор“ (в същината си това е Транссибирската железница) и „Среден коридор“ (От Китай до Европа през Централна Азия). След 2011 г. има железопътна връзка между Чонкинг в Централен Китай до Дуисбург, Германия.

Близкоизточният конфликт 2011-2015 г.

Военият преврат (в Египет) израства от „Арабската пролет“ през 2011 г. Либия бе разрушена от Запада. По-голямата част на Сирия не функционира като държава. Тя бе разрушена от обединението на така наречените „опозиционни сили“ (голям процент от които са ислямски фанатици) и на чуждестранните наемници, поддържани повече или по-малко прикрито от сунитските държави: Саудитска Арабия, Катар и Кувейт. В началото тези сили бяха прекалено слаби, за да спечелят превес. Но през 2014 г. на сцената лъсна едно ново, фанатизирано пан-ислямистко движение, което призова за халифат и което също е прикрито поддържано от Запада и сунитските му съюзници. Това движение скоро

заграби петролните ресурси, за да се финансира. През 2013 г. опонентите на президентът Асад постигна военно превъзходство и той получи подкрепа от Хизбула и Иран, зад които стои Русия. Западните лидери Обама и Камерън поискаха военна намеса срещу Асад, за да наклонят отново силите в полза на опонентите му, но срещнаха отказа на собствения си народ. В замяна на това нанесох удар на Русия чрез Украйна в края на 2013/началото на 2014 г., като прикрито организираха незаконен преврат. Путин реагира с изненадваща атака в Крим, както и помагайки на сепаратистите в Източна Украйна. Това доведе до решението на Запада да обяви икономическа война на Русия. Как-

то медиите често казват, започнала е една нова „Студена война“. Но докато военните действия между поддържаните от Русия украинци и поддържаните от Запада украинци стигат до задънена улица в Донбас, балансът в Сирия отново се измества. В средата на 2014 г. Западът неочаквано изигра своя коз, наречен ИДИЛ: на сцената се появиха фанатичите, прокламиращи идеята за халифат. Западът се преструва, че предприема военни действия срещу ИДИЛ или Ислямска държава, но не постигна много с въздушните „удари“, извършвани повече от година и ситуацията чувствително се влошава. Поток от емигранти, главно от Сирия, започна да наводнява Европа през 2015 г. Западът веднага започна да експлоатира новата кризисна ситуация с настояването да се сложи край на режима на Асад. Логиката му е, че ако Асад не си замине, бедствието в Сирия ще се задълбочи и емигрантската криза няма да спре да създава проблеми на Европа. В средата на 2015 г. военната ситуация отново е в ущърб на Асад, докато Русия не се намеси, започвайки въздушни удари, насочени срещу всички врагове на Асад в Сирия. В същото време членката на НАТО, Турция, повече от всякога наежена и свръхчувствителна относно границите си и кюрдите, все още ламти Асад да бъде свален по икономически причини, свързани с петрола и газа. Тя надигна враждебен шум срещу намесата на Русия, а НАТО я последва...

Това, което в случая е изложено на риск, е бъдещето на Русия и славянския свят, и тяхната способност да възприемат занапред повече от позитивните принципи на настоящата Пета следатлантска епоха, например принципите

на антропософията. Глобално погледнато, Русия днес се намира в същата ситуация, в която е била Германия през 1914 г. - стои в средата като културен мост между Изтока и Запада, между Китай и Европа. Силите, противодействащи на човешкия прогрес, постъпиха през 20-ти век с Германия по същия начин, по който се опитват да постъпят и сега, а именно отстранявайки средата и свеждайки троичността до полярност.

САЩ се стреми да слее Северна Америка с Европа посредством плана за Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции (ТТИП) и това е предварително загатнато в статията на Брайън Бийдам в „Икономист“ (1-7 септември 1990 г.) – „Едно ново знаме – проучване на отбраната и демокрациите“. На пръв поглед изглежда, че англо-американската цел е да създадат

двойна сила в противовес на руско-китайския алианс, като по този начин формират една колосална полярна двойка Изток-Запад, която би била истински опасна. Днес сме заплашително близо до този сценарий. Но статията на Бийдам (близък личен приятел на Самюъл Ф. Хънтингтън, който публикува статията „Сблъсъкът на цивилизациите“ първо в

списание „Форин Афеърс“ през 1993 г.) от 1990 г. показва Русия отделена и от Европа, и от Китай. И това е дългосрочната цел на англо-американския елит: Европа, съюзена със Северна Америка, а Русия, отслабена и в намалени граници между Евро-Америка и Китай.

Военният преврат, новият халифат, войната в Сирия, Саудитска Арабия, държавите от Персийския залив, Турция, Русия, Иран, всички те са намесени на фона на Китай и Запада (няма да споменаваме Израел). Така всички елементи на сценария за 21-ви век на списание „Икономист“ от 1992 г. са по местата си само четири години след 2011 г. (когато сценарият трябва да се задейства). Западният елит винаги е действал прикрито, но често допуска да изтече информация за бъдещите му планове в „кодирана“ форма. Така е било и по времето на Щайнер⁶, така е и днес. Защо постъпват по този начин е въпрос, върху който може да се размишлява, но така всички поне имаме шанс да прозрем намеренията им, да ги извадим на светло и да се опитаме да се браним срещу тях или да не допуснем да се случат.

Тери Бордман, Сторбридж, Англия

⁶ Напр, статията в английското списание Truth, Колета 1890 г. (Виж Рудолф Щайнер, „Карма на неистината“, Том 1, стр. 289) и лекцията на английския окултист С. Г. Харисън, изнесена в Лондон през 1893 г. (Виж С. G. Harrison, The Transcendental Universe, Lindisfarne Press, pp.96-99)

За ситуацията на епохата Изказвания на Рудолф Щайнер за световното положение и отговорността на отделния човек

Лекция от 9. декември 1916 (Дорнах)

в: Съвременно-исторически обзор, 1. част

„Дали като историк ще представиш правилното или не, зависи от това, дали кармата те води към опознаване на правилното (истинското) или не. За това става въпрос. Правилното често пъти се разкрива само на този, който обръща поглед към правилните места. Мога да го кажа и по друг начин: То се разкрива на този, чиято карма го води към това, да вижда правилното в правилния момент там, където чрез отделно явление се изразява нещо важно. Защото често пъти чрез отделно явление се изразява това, което хвърля светлина за десетки години и като светкавица осветява това, което действително се случва.“

Човек лесно се сблъсква със забележителни противоречия, когато се опитва да разбере действителността. А когато човек се сблъсква с противоречия, той се мъчи да избяга от тях като от две противоречащи си неща приема едното и отхвърля другото. Това много често обаче означава, че въобще не искаш да разбереш действителността.“

Лекция от 24. декември 1916 (Дорнах)

в: Съвременно-исторически обзор, 1. част

„От последните наблюдения сте разбрали, че и в социалното съвместно съжителство на човечеството действат импулси, добри и лоши, които се ръководят от тези, които разбират нещо от ръководене и които често по забележителен начин биват ръководени. Както в индивидуалния, така и в социалния живот определени импулси могат да се направляват в една или друга посока. Особено в социалния

живот днес все още е възможно на помощ да се вземе несъзнаваното, а всяка епоха има своето несъзнавано. А когато се разчита на несъзнаваното или подсъзнанието, тогава се постигат съвсем други резултати, отколкото с днешното съзнание.“

Лекция от 26. декември 1916 (Дорнах)

в: Съвременно-исторически обзор, 1. част

„Усет за истината има този, който независимо се стреми и не се отказва да изследва истината в нещата и който декларира сам за себе си, че е отговорен и тогава, когато поради незнание казва нещо невярно. Защото за обективността дали се казва нещо невярно поради знание или незнание е също толкова безразлично, колкото дали от неразбиране или поради някакво своеволие пъхаш пръста си в огъня – и в двата случая ще се изгориш.“

„Липсата на господство на истината, ограниченият стремеж към търсене на истината, незначителният копнеж към истината, с всичко това е свързана кармата на нашето време. И това трябва да се изследва, нека не смятаме, че мислите, че твърденията не са обективни сили! Те са обективни, реални сили! И е абсолютно неизбежно това, че те оказват своите въздействия, дори когато не се превръщат във външни дела. За бъдещето е много по-важно какво мислят хората, от това, което правят. Защото с течение на времето мислите се превръщат в дела. Днес ние живеем от мислите на изминалите времена; те се изпълняват в делата, които се случват днес. А нашите мисли, които текат през света, ще се реализират в делата на бъдещето.“

ТРАДИЦИИ И СЪВРЕМЕННОСТ

25 години

Антропософско Издателство „Даскалов“

Патронът

Вижте портрета на Димо Р. Даскалов на една от колоните в антропософския дом в Стара Загора : съсредоточен, при-тихнал, със сведен надолу поглед, цялото лице излъчва смирение и непоколебима вътрешна убеденост в предназначението си, в правотата и историческата необходимост на това, което върши за своя народ.

Срещата му с антропософията на 21 - годишна възраст веднага прераства в решението да я „вкара“ в звуците и граматиката на българския език. През 1926 г. започва неговият преводачески *Opus magnum* в хода на един външно незабележим живот, белязан с работа, постоянство и пророчески поглед в бъдещето. След 1980 г. лекциите му пред малък слушателски кръг в Стара Загора, както и обновените от него християнски празници слагат началото на организирания антропософски живот в страната ни. Не всекиму е отредено да прекрачи прага на духовния свят в зенита на самия Великден.

Две години и половина по-късно, на Рождество Христово, 24 декември 1991, една дъга магически свърза - като един вид продължение - деня на смъртта му с деня, в който бе основано Антропософското Издателство, носещо неговото име.

Наследството

Включва над 80 непредназначени за издаване преводи на лекционни цикли и съчинения от Рудолф Щайнер, като се започне от коментара на Гьотевите естествено-научни съчинения, през „Философия на свободата“, „Тайната наука“, основните христологични цикли, четирите мистерийни драми и се стигне до „Антропософски ръководни принципи“ и шестте тома на „Кармичните връзки“. Освен тях: преводи на Емил Бок, Ернст Марти, Сергей Прокофиев, Кристоф Щраве, Рителмайер, Попелбаум, Шупбах. По волята на преводача съкровището – тази е думата – беше поверено на братята Петко и Недялко Абаджиеви.

Кратка предистория

До повратната 1989 г. в страната не беше позволено да се говори за Рудолф Щайнер и неговата антропософия. Интернет, ксерокс, издадени книги липсваха. Популярните енциклопедии и философски речници определяха автора като човек с психични отклонения, а учението му - като „упадъчно“ и „реакционно“. Машинописните копия се съхраняваха грижливо и бяха на разположение на всички, които търсеха антропософията. Те получаваха преводите, преписваха ги на пишеща машина и после ги връщаха. „Всички“ – това бяха не повече от 30 – 40 души в Стара Загора и София. С

Димо Даскалов
27.11.1908г. – 29.04.1989г.

други думи: Преведените книги бяха двойно повече от тези, които ги четяха. Много години по-късно Петър Райчев ги модифицира в електронен вид.

Замисълът

През 1991 г. бе предвидено първоначално да се публикуват поне няколко от всичките 360 тома на Събраните съчинения на Рудолф Щайнер, най-вече „Въведение в тайната наука“, „Философия на свободата“, „Теософия“ и „Как се постигат познания за висшите светове“, а после да се премине към издаване на лекционните цикли. Идеята за издателство, представявано от Йордан Димитров и Димитър Димчев, бе подкрепена от приятелите в Стара Загора. След известни спорове „за“ и „против“ бе взето решение Издателството да развива дейността си като ООД, независимо от учреденото на 14 май 1991 г. „Антропософско общество Рудолф Щайнер“. Последното просъществува до 2001 г., когато неговите членове се вляха в новосъздаденото „Антропософско общество в България“ – един продължителен процес, осъществен от малка група антропософи начело с Георги Акабакиев.

Началото

За разлика от общоприетото твърдение, че всяко начало е трудно, при антропософските начинания често пъти важи обратното : „Всяко начало е лесно“...и после задължително идват трудностите. Необходимият за юридическата регистрация „капитал“ бе осигурен от Йордан Димитров по време на пребиваването му в Англия. Доверието , което там Кристиан Нунхофер явно е изпитал към него, стана причина за толкова важната помощ, с която се постави началото. Успоредно с това започна редакторската работа върху текста на първата книга. Нямахше съмнение, че при нашите условия, тя трябва да бъде „Тайната наука“.

Тук ясно виждаме поредицата : „капитал“ – „труд“ – „стока“, за която Рудолф Щайнер прави интересното уточнение, че „капиталът“ може да бъде схванат само с помощта на интуицията, „трудът“ – с помощта на инспирацията, и „стоката“ – с помощта на имагинацията. В този смисъл „капиталът“ на Йордан беше една добра интуиция. Изработени бяха знакът на Издателството, логото, както и отличителният шрифт със специфично оформени букви. Обаче накрая, след много усилия т.н. „издатели“ прибраха от печатницата в Пловдив един ужасен, отблъскващ „продукт“ с лошо оформление, прекалено ситни букви и доста печатни грешки. При това с бомбастичен тираж от 3000 екземпляра ! Вместо красива „имагинация“ – една грозна „имитация“...Много сила ще да има в антропософията, за да понесе този удар

още в самото начало. И все пак, намериха се читатели, за които първата издадена книга означаваше преломен момент в живота и пълна промяна в светогледа.... Както и да е, за извинение никога не е късно. А в момента, 25 години от тогава, се подготвя 4-то издание...

Жестът от Гьотеанума

Веднага след издаването на първата книга Отделът за наследството на Рудолф Щайнер изпрати свой представител, Бенедикт Марцан, в Стара Загора. Получихме важни указания относно терминологията, стила на преводите, подбора на заглавията. Подчертано беше строгото изискване преводите да са само от немски език. От тогава насам българският щанд на библиотеката към Гьотеанума редовно се попълва с новоиздадените книги.

Подкрепата

Дължим благодарност към близки и далечни приятели и съмишленици, които под различна форма помагаша и продължават да помагат на издателството. Членството в Антропософското общество се оказва свързващото звено между всички тях : Вера Гюлгелиева, Петко Бояджиев, Светла Бисерова, Петър Райчев, Веселина Велкова, Емил Танев, Диана Ботушарова, Георги Акабалиев, Стела Прангова, Петранка Георгиева, Розалина Константинова, Теменуга Станева, Виктор Лозанов, Елена Благова. Нели Хорински продължава да се грижи за Издателството от самото му начало. Предпечатната подготовка и кориците са дело на Милена Недялкова и художника Ценко Колев.

Дарителите

Както се изрази един от тях, „трябва да се борим срещу Ариман с неговото оръжие – парите“. Издателската дейност нямаше да е възможна без приноса на Конрадин Хаусер, на Холандското антропософско общество, на личностикато Нина Браухли, Моника Неве, Ханс фон Петер, Бес Робинсон, Хайцен Щаркер, Мехтелд Каман, Айлиин Лойд, Диетер Хорнеман, Марайке фон Хаселт, Сузане и Едзарт Клем, Томас Майер, Сергей Прокофиев, Георги Акабалиев, Дора Петрова, Петко Абаджиев. Двама българи пожелаха да останат анонимни.

Инциденти, грешки, куриози

Само няколко измежду многото други : Поредица от кражби на големи количества книги : Една нощ група цигани откраха с каруци до „Вторични суровини“ почти половината от тиража на първото издание на „Философия на свободата“

... Една от печатниците пусна по книжарниците нелегален „собствен“ тираж от „Теософия“ един месец преди да излезе „оригиналът“...А през 1996 г. сякаш самият дявол се настани в печатницата (или в главите) - на всяка страница от „Карма на неистината“ – безброй грешки, безсмислици, нелепи звукосъчетания (напр. вместо „кармични връзки“ – в текста стои „крави дръзки“)... Наложих се изземване и унищожаване на целия тираж, и разбира се, ново издание.... Голям срам!...Накрая, за да не завършваме с такива печални сцени, да се върнем към

Равносметката

През изтеклите 25 години се постаряхме да предложим на нашите любезни, търпеливи читатели, които сърдечно поздравяваме:

1. Първите български издания на 59 тома от Събраните съчинения на Рудолф Щайнер .
2. Непрекъснатата наличност на споменатите в началото четри основни заглавия .
3. Първите български издания на антропософски автори като Емил Бок, Карл Унгер, Ото Волф, Фридрих Рителмайер, Валтер Бюлер, Фридрих Хуземан, Рудолф Трайхлер, Сегай Прокофиев, Дитер Хорнеман, Зеелманс ван Емиховен, Бен Аарон, Волфганг Шауман, Рудолф Хаушка, Атис Флорид, Томас Майер, Емил Танев, Мартин Атанасов.

Viva anthroposophia

Димитър Димчев

Йордан Димитров и Димитър Димчев
– учредители на издателство „Даскалов“

Из живота на Гьотеанума

Издателството на Гьотеанума подготвя календар за 2017 г., съдържащ малко известни снимки на първия и втория Гьотеанум. Снимките на първия Гьотеанум са на фотографа Гертруд фон Хайденбранд, а на втория - на Симон Петър Андреас.

Фотографиите на Гертруд фон Хайденбранд са впечатляващи. Показват излъчващата топлина и сигурност фигура на първия Гьотеанум. Това е една дървена конструкция, изградена върху основа от бетон, със закръглени форми, идеално вписваща се в околния пейзаж. Първоначално построена през 1913 г. по проект на Рудолф Щайнер, сградата е

разрушена в навечерието на 1922/23 година от палеж, след което е реконструирана и в периода 1925-1928 г. е изградена отново изцяло от бетон. Този път Рудолф Щайнер променя основния дизайн на сградата. Визуално тя изглежда по-малко уязвима, по-екстремна. В снимките си фотографът Симон Андреас набляга на богатството от светлинни ефекти в и около втория Гьотеанум.

Така самият календар предлага едно пътуване назад във времето, разкриващо пространствените прилики и архитектурните различия между двете сгради.

СТО ГОДИНИ КОЛЕДНИ ПИЕСИ В ГЪОТЕАНУМА

Преди 100 години – през 1915 – бушувала война. Тътенът на оръдията от Елзас постоянно се чувал в Дорнах. Рудолф Щайнер и приятелите му, които не били мобилизирани във войната, от една година работили по изграждането на първия Гьотеанум. От 1909 година в Берлин под ръководството на Рудолф Щайнер постепенно се възраждали с нова музика от Леополд ван дер Палс коледните пиеси „Пастирите от Горен Пфалц“, Оберуферските пиеси „Раждането на Христос“ и „Тримата влъхви“. Въпреки войната и заетостта си, Рудолф Щайнер организира и в Дорнах първите представления - „Пастирите от Горен Пфалц“ и „Оберуферска пиеса Тримата влъхви“ – близо до строежа в Баушрайнерай.

И така, „Оберуферска пиеса Тримата влъхви“ се поддържа в Гьотеанума от декември 1915 г. – от 100 години. Тя има за сюжет разказаната в първото Евангелие (Евангелие от Матей) история за раждането на Христос и даровете на тримата влъхви. Засегнат е също и трагичният край на Ирод, който, за да запази своята власт, се превръща в най-жестокия престъпник и се проваля, което се повтаря многократно и в съвремието.

От къде идват тези пиеси първоначално? Малка част от историята им може да се проследи в миналото. Като студент Рудолф Щайнер среща във Виена „един стар приятел“ - Карл Юлиус Шрьоер, професор по германистика. През 1880 той му разказва лично за своите изследвания в немско говорещия анклав в близост до Пресбург (Братислава), където попада на пиеси, които според вида им могат да бъдат причислени към много ранни културни импулси в немски говорещите страни. Шрьоер подарил на Рудолф Щайнер малка книжка и по този начин пробудил у него благоговение и любов към тези пиеси. Това не са селски игри. Това са пиеси, които селяните пазели като свещено културно богатство след като напуснали анклава. Те били за тях противовес на тежкия им труд. След прибирането на реколтата, когато младежите не знаели какво да правят с енергията си, а Коледа приближавала, тези пиеси помагали на хората за душевно пречистване и подготовка за посрещане на „детето Христос“.

Рудолф Щайнер се надявал, чрез съвременно представяне на тези пиеси да бъде продължен културният импулс. Оттогава много изпълнители на много места усещат в душите си желанието „да бъде Коледа“. Ние тук, в Гьотеанума, също се надяваме, че ще можем да допринесем за това, „да се случи Коледата“. И нека погледът към Ирод и погледът към победния импулс на бъдещето ни осигурят стабилност в хаоса на нашето време.

Нашите „Оберуферски Коледни пиеси“ по своя строеж представляват пиеси, в които участва цялата труппа. Особено в Тримата влъхви всички са на сцената. В композицията, създадена от Рудолф Щайнер, книжниците и хората на

Ирод, когато не действат, стоят фронтално, като огледало към публиката. Влъхвите винаги са в профил, сякаш бдят над случващото се, а Мария и Йосиф с Villigratia са между тях. Ангелът заема помиряващо място. Той води трупата, ръководи всичко, което се случва на сцената и го предава на участниците в залата, които специално поздравява в началото и края.

Художествено правилно е пресъздаден червеният цар (Мелхиор) с голяма сърдечна сила (лирично встъпление), който използва тази сила за придобиване на мъдрост (той носи злато). Синият цар (Валтасар) се ръководи от волята (епично встъпление) – с тази воля той стопля и укрепва силите на сърцето, така че при него всичко води винаги към фините въпроси и усещания за бъдещето. Той носи таман като знак за свързващото в социалния живот. Зеленият цар (Каспар) води всичко към решение като започва обаче винаги с ясна мисъл (драматично встъпление). Така възниква истинското вдъхновение, с което се отличава зеленият цар. Като знак за одухотворената воля, лечебната сила, той носи миро. Мелхиор има двама придружители: Раги, който приема неговите намерения и Villigratia, който е не само съветник (дори може би учител), а води и държавните сделки. (Това, че не е книжен учен, доказва прахът, който се вдига от книгата му!) Той може да разгадае значението на космическите знаци и да покаже пророчеството.

Кадър от пиесата „Тримата влъхви“

Ирод Велики е на 72 годишна възраст (роден е през 73 година преди Христа) държи силно на създадената от самия него власт и величие. В нашата пиеса перспективата за поява на нов юдейски цар го тласка към изключително жестоко действие. Ирод е изправен пред дилемата или да загуби властта си, или да стане заслужаващ смъртно наказание престъпник. Той има един светъл и един мрачен придружител. Три пъти потиска съвестта си: първият път са вътрешните му разсъждения, след това - видението на Мария и обвинението от Юда. Ирод следва необходимостта от запазване на властта. Едва с преживяването на провала се връща съзнанието. Ангелът се обръща към него като към жесток тиранин, показва му престъпленията и издава смъртната му присъда.

Свещениците и книжниците се чувстват свързани със своя народ и отговорни за него. Тъй като Ирод притежава външната сила и власт, те се опасяват от грешните му решения и се намират под разкъсващо душата напрежение. Знаят много точно какво има в писанията и могат свободно да го използват. Те също са трима: Кайфа, Пилат и Йона и като образи са противоположни на влъхвите.

Дяволът също е победен. По отношение на властта и запазването й Ирод се вдъхновява от него. Но едва след издадената от ангела присъда, дяволът може да вземе Ирод.

Емануел Марио Пустерер

АНТРОПОСОФИЯТА ДНЕС

Световната конференция в Гьотеанума – 2016

През есента на 2015г. в Гьотеанума се заражда идеята за организиране на световна антропософска конференция, която да се провежда всяка година до 2023г. като подготовка за честването на 100 години от Коледното събрание 1923/4г. Погледът ни обаче не бива да бъде насочен просто и само към бъдещия момент на 100-годишния юбилей, а следва да обхваща и цялата картина на света, в който живеем с неговите обществено-политически, културно-исторически, икономически и духовни предизвикателства като бежанските и мигрант-

ски потоци, военните конфликти, религиозния фундаментализъм, политическия радикализъм, финансово-икономическите кризи, природните бедствия, войнствания материализъм и т.н. Оставащите седем години до 2023г. имат и друга задача – преосмислянето на отношенията между Общото антропософско общество, Школата за духовна наука с класните уроци и секциите с техните приложни направления като части на триединен организъм. Върху обсъждането на така очертаните теми беше насочен и предметът на Световната конференция в Гьотеанума, която се проведе в дните около Михайловия празник от 27.09. до 01.10.2016г.

Отделните части на основополагащата медитация, дадена от Рудолф Щайнер именно на Коледното събрание 1923/4г., се явиха като естествен тематичен фундамент на конференцията. Трите призова – упражнявай духовно спомняне, упражнявай духовно размишление и упражнявай духовно виждане – бяха поставени като водещи мотиви на трите цели работни дни на конференцията, а четвъртият ритъм (В поврата на времената...) беше в основата на закриващия ден. Мантричните слова намериха своето проявление по различни начини – в стартиращите работните дни евритмични етюди, във въвеждащите лекции, а след това и в предиобедните работни групи.

Медитацията на основополагащия камък е не просто медитация, дадена от Щайнер при преучредяването на Единното антропософско общество и олицетворяваща полагането на додекаедричния камък в основите на Гьотеанума,

но тя се явява и като едно ядро и изворна сила за антропософията като цяло. Ако си представим Основополагащата медитация като ядрото на нашата планета, то можем да разгърнем имагинативно тази метафора, като продължим сравнението с вътрешната структура на Земята. Около това ядро застава външното ядро на Свободната Школа за Духовна наука с уроците и мантрите на Първи клас. Проследявайки мощното излъчване от центъра, можем да си представим секциите към Школата за духовна наука със своите приложни проявления на антропософията като една мантия около вътрешното и външното ядро. И като една естествена планетарна кора, придаваща твърдост и физически, сетивен израз на описаните дотук безтелесни сили, се явява Антропософското общество с неговите членове, придаващи и гарантиращи формата, изпълнена с духовното съдържание на предходните три елемента. Разнообразието на земния релеф със своите пещерни дълбини, низини, хълмове, планини и остри върхове чудесно съответства на многообразието и степента на личностно развитие сред антропософите, формиращи твърдата обвивка около духовното съдържание. И за да е пълна тази картина, сме длъжни да добавим като атмосфера, т.е. отново като нещо по-трудно доловимо и измеримо, антропософското движение, включващо вече не само членовете на Обществото, но и всички останали, по един или друг начин привлечени от антропософията хора, които в различна степен следват нейните принципи, точно както атмосферните явления варират от бурен вятър до лек полъх, от знойна жега до смразяващ студ, от пустинна суша до проливен дъжд.

Независимо от натоварената програма на самата конференция, прекъсванията за обяд и почивка даваха възможност за свободни срещи, разговори, опознавателни обиколки с гид на сградата на Гьотеанума, на скулптурната група Представителя на човечеството, ателието и стая на Рудолф Щайнер, в която прекарва последните шест месеца от живота си. Едно от местата за обяд беше залата Шрайнерая – мястото, където се е провело самото Коледно събрание и са изнесени голяма част от лекциите на Щайнер в Дорнах, включително и последната лекция от 28.09.1924г. Вечеряйки там на втория ден от конференцията, се опитвах да се пренеса мислено 92 години назад във времето, представяйки си крехката вече фигура на Рудолф Щайнер, влагащ волеви усилия, за да говори за последен път публично в препълнената зала, която сега също така беше пълна и оживена, но по различен начин. Другото място за хранене – Шпайзе Хаус, което също беше естествено средище на свободните разговори, стана място и за интересна вечеря, на която попаднах на една маса с генералните секретари на Норвегия, САЩ и Белгия, както и с още трима души от Франция, Германия и Украйна. След ранните вечери оставаше и време за наблюдение на залеза от голямата тераса над входа на

Гьотеанума.

Въпреки че събирането на около 1000 души и плътната програма превръщаха Гьотеанума и пространството около него в един своеобразен пчелен кошер с непрестанно движение и жужене, съвсем близо до тази величествена сграда, човек можеше да намери спокойствие и усамотение сред дърветата и зеленината на малката градинка с гроба на Щайнер, която някак оставаше встрани от пътищата и мислите на повечето от участниците в конференцията.

Следобедните работни групи бяха посветени на множество разнообразни теми от всички секции към Школата за духовна наука (имаше около 35 отделни групи), като за разлика от предиобедните групи, разпределението в които беше предварително направено от организаторите, за следобедните групи всеки се записваше на място според интересите си. Програмата продължаваше в голямата зала с витражите с пленарни сесии с възможност за изказвания от участници от цялата зала. Едно от изказванията от публиката беше от приятеля на България Рон Дунселман, в което той анонсира започването от юли 2017г. на семинар с практически занимания по медитиране, отворен за всеки, така че който може и има желание да се включи, вероятно вече би могъл да намери информация на сайта на Гьотеанума.

След прекъсването за вечеря и почивка програмата завършваше с артистични представления на обновената след дългогодишни ремонти голяма и модерна сцена – първата вечер концерт на Базелския симфоничен оркестър, втората – евритмично представяне на откъси от Мистерийните драми, третата – концерт на българския „Кварто“ квартет, заедно с Христо Казаков на рояла и евритмичен съпровод и четвъртата – театрално представяне на откъси от Гьотеви Фауст.

Макар това да беше първото ми ходене в Дорнах (в този живот!?), първите два дни имах необяснимото чувство, че познавам много от хората там; поглеждах някого, изпитвах убеденост, че сме се срещали и започвах да се измъчвам с опити да си припомня къде и при какви обстоятелства сме

попаднали заедно и сме се запознали, но така и не се сещах. Замислих се и за нещо друго – на конференцията присъстваха около 1000 души от целия свят, трима от които бяхме представители на България. Ако по света всички членове на Единното антропософско общество са около 50 000, а членовете на Антропософското общество в България са около 150 души, то и двете съотношения са равни на три промила; в този момент пропорционално България беше адекватно представена на световната конференция.

И накрая нека си представим като кръвни клетки участниците във всички ритмични и единични конференции, семинари, уъркшопи, представления, концерти и други събития, а Гьотеанума – като едно сърце, което, пулсирайки, приема тези кръвни клетки и след това ги разпраща обратно по всички краища на планетарното тяло. И както кръвта пренася до всички органи и тъкани необходимите им хранителни вещества и кислород, така и родените в Гьотеанума импулси трябва да бъдат пренасяни от участниците в конференциите и другите събития в Дорнах до останалите „органи“ на антропософското движение по света, а именно местните общества, работни групи и практически инициативи, които изграждат тъканта и формират тялото на съществото антропософия. Разбира се, „транспортните“ функции на „кръвните клетки“ не са и не трябва да са еднопосочни – от Гьотеанума към локалните общности, а напротив – всяко национално общество, по-малка група и отделен антропософ и има едновременно и дълг, и свобода да сваля от духовния свят нови идеи, с които да допринесе за поддържането на сърдечния ритъм на туптящото сърце, наречено Гьотеанум.

Доколкото тази конференция ще продължи да се провежда ежегодно и през следващите шест години, можем да си пожелаем и през следващите издания България да има своите кръвни телца, които ще пропътуват пътя до Гьотеанума със своите идеи или въпроси и ще се завърнат обратно, подхранвайки живота на Антропософското общество в България с родените в Дорнах импулси.

Александър Бояджиев

„АЗ СЪМ ЕДНА БАЛКАНСКА ДУША С НЕМСКИ ДУХ“

Теодорос Ригас е антропософски музикален и гласов терапевт. Той е роден в Атина, но от дълги години живее и работи в Германия. Завършва История и Немска филология в Хамбургския университет, магистър по изкуства. Учи пеене в Хановер с Prof. Charlotte Lehmann, също в Хамбург, Рим и

Франкфурт - с различни учители. В края на 90-те год. среща Holger Lampsonthe, водеща фигура в антропософски музи-

кален семинар в Хамбург, като започва да учи и упражнява своя глас в музикалната школа, следваща принципите на създателката си – Валборг Вербек. От 2004 год. започва четири годишно обучение по антропософска терапия чрез пеене при Thomas Adam. От 2007 год. работи като антропософски терапевт в болница в Хамбург, в отделение по вътрешна и интегративна медицина. От 2009 до 2011 год. завършва обучение по музикална терапия, фокусирана върху дълбинната психология. Продължава да работи като гласов и музикален терапевт, а също като преподавател в обучения по терапия чрез пеене. Също така развива активна дейност като певец и преподавател по пеене.

Моето познание с Теодорос е плод на покана да участвам в ежегодна среща на международната антро-

пософска група „Приятели на Европа“ преди няколко години в Атина, от страна на вече над 90-ет годишния автор и антропософски изследовател в областта на изкуството Вим Велтман и съпругата му, и наша обща приятелка, социален терапевт в Германия – Урсула Херциг, която познавам от практиката ми като антропософски лечебен педагог и социален терапевт там. Наистина, неведоми са нишките, които ни свързват в земния ни път! Ето какво сподели той с читателите на „Антропософски вест“:

Д. Теодорос, след този уморителен семинарен ден - вече е почти 19 ч., който все още не е завършил, ние намираме тази малка пауза, за да дадем възможност на повече хора да се запознаят с теб и работата ти. Подскажи ми какви са твоите предпочитания – дали искаш да те водят в разговор ни с въпросите си или ти самият да ни кажеш това, което смяташ, че е важно...

Т. Разбира се, въпросите биха ми били в помощ, но е по-важно да знам какво искаш ти да знаеш, какво ще бъде важно за хората.

Д. Ти сподели много неща за себе си в кръга на нашия семинар, както това направи всеки участник, но вероятно би ни казал малко повече за това – как се среща с антропософията и с антропософската музикална терапия...

Т. Стигнах до антропософията чрез нещо много лично, което ми се случи – болестта на моята тъща, търсейки помощ. Така се „сблъсках“, така да се каже, с Рудолф Щайнер. Това беше през 1993 год. Оттогава досега това е част от живота ми. До терапията чрез пеене достигнах отново чрез лично преживяване, или по-скоро лично затруднение. Имаше известно време, през което гласът ми не ставаше за нищо, не ставаше за пеене. Разговаряхме с един режисьор, искахме да представим „Зимен път“ на Шуберт, но гласът ми не ставаше. Тогава реших, да го заведа в учебното заведение, където учех пеене, за да го запозная с хората там и така да му помогна да намери друг изпълнител. В момента, в който влизахме в сградата, изведнъж видях на дъската на входа обява за това, че след седмица започва курс по терапия чрез пеене. Имах духовно откровение и си казах: „Това трябва да направя.“ Изведнъж ме озари тази мисъл! Така започнах обучението си.

Д. Минал си през терапия на собствения си глас, така ли? И това, което правиш, го правиш не само за другите, но и за себе си – човек като гласов терапевт работи не само терапевтично с другите, но и терапевтира самия себе си? Това се случва с всеки човек, който започне обучението си в терапията чрез пеене?

Т. Да, това беше, което исках наистина. Исках да направя нещо за себе си. За мен има много важен аспект и принцип – това, от което се интересувам и мога да правя за другите, трябва преди всичко да ми харесва на мен и да ми помага.

Д. Днес ти зададе на участниците задача – може ли всеки един от нас да си отговори на въпроса „Кой съм аз“. Теодорос, ти успя ли да намериш отговор за самия себе си и доколко терапията чрез пеене ти помогна за това?

Т. За този момент – да. Но това не е статично. Към този момент мога да кажа „Да, това ме изпълва, това съм аз.“ Това е процес на развитие, на трансформация...

Д. Какво място заема антропософията в този процес? Връзката между духовно-научните идеи на антропософията и онова, което наричаме нейни „практически направления“, винаги е била леко напрегната, дори е възможна пропаст между разбиранията на четящите антропософия за това, че тя е някъде във висините, а всъщност истинската нейна сила се изразява в живота ни.

Т. Мога да отговоря по съвсем личен начин, защото имам лична връзка с Рудолф Щайнер. Антропософията не ми е дадена, представена или обяснена от някого. Самият аз съм си намерил книгите и сам стигнах до него. Не съм разчитал на интерпретация от други хора. Например, ако аз заставам днес пред вас и кажа: „Щайнер казва така и така...“, след това ще заставам и ще кажа: „Аз мисля, че Щайнер смята това, но искам да ви кажа и моето мнение...“ Започнах да чета сам книгите и започнах да усещам. Мога да кажа, че до днес може би не всичко разбирам, но усещам вътрешно нещата. По този начин изградих лична връзка и лично отношение с Рудолф Щайнер. Възниква трудност, която е свързана с т.нар. авторитети. Той би могъл да бъде направен почти недосягаем, недостижим, когато човек се опита да обяснява нещо и да го издига на собствен пиедестал.

Д. Разбира се, че е възможно да се случи, но пък е и начин чрез интерпретацията на казаното от Щайнер, антропософията да заживява в нас...

Т. Естествено! Все пак, когато ми се случи да изживея подобно издигане на Щайнер на пиедестал и му се изпише ореол като на светец, имам затруднения, защото не мога да се свържа с това, не го чувствам като лично преживяване.

Д. Нека се върнем в земните измерения... Къде работиш в момента, водиш ли други обучения?

Т. В момента работя в болница, близо до Хамбург – като музикален и гласов терапевт. В зависимост от времето, с което разполагам, имам и клиенти, които идват при мен извън болницата, за съвет или за помощ. Канят ме и в академия, в която се обучават студенти за работа с възрастни хора. Това, което им показвам, е как се работи с музика и пеене с хора в напреднала възраст – с когнитивни нарушения, с двигателни нарушения, с деменция... В момента в начална фаза се намира и обучение в Гърция.

Д. Роден в Гърция, но от дълги години в Германия, твоята душевност е много близка до нашата, как ни чувстваш нас, българите?

Т. Ами преди, когато ме питаха, аз отговарях: „Аз съм гръцка душа с немски дух.“ Но днес вече, не че се е променило нещо, но не бих отговорил толкова бързо на този въпрос, защото смятам, че още нещо се е добавило. Сега, след като вече бях в България, бих казал: „Аз съм една балканска душа с немски дух.“

Д. Като терапевти знаем, че работата с всеки пациент е индивидуална. Има ли случай, който ще помниш цял живот?

Т. Да, има един случай, който ще запазя в паметта си. В палиативното отделение, млад мъж около 40-ет год., от Румъния, имаше рак на черния дроб. Познавах го още от антропософското отделение на болницата, преди да влезе в палиативното, и работех с него. Запознах се с жена му и малкия му син. Онова, което ме впечатли много в началото, когато се запознах с него е, че той живее в по-повърхностен свят. В него нещата се категоризираха, определяха... По професия инженер, живееше в по-материален свят, в който всичко е определено, но там нямаше място за Бог. Обичаше много семейството си и се грижеше за него. Самият той беше човек, който задава въпроси. Това доведе до вътрешна трансформация в него и аз придружавах този процес. Накрая той позволи да дойде свещеник и според румънската православна църква, позволи да се случи помазването преди смъртта. За мен беше впечатляващ начинът, по който се извърши тази трансформация. Беше му трудно да си отиде. Много разговаряхме и в тези разговори ми сподели как е израснал в комунистическия рестриктивен режим, в който не е имало свобода и място за духовното. Тъй като бях до последния момент с него, накрая той си замина в нощта срещу 25-ти декември, Бъдни вечер, жена му ми се обади, искаха да бъда при него. Празнувах, но отидох при него. Беше много вълнуващо и до ден днешен се вълнувам от това, което се случи тогава в стаята. Усещаше се едно особено смирение и атмосфера на благоговение около този умиращ човек.

Д. Благодаря ти за споделянето на това дълбоко преживяване... И чисто терапевтичен въпрос – как успяваш да се освободиш от емоцията, да се защитиш от идващото от болните към теб?

Т. Моят отговор е твърде тривиален – качвам се в колата и се чувствам „стигнал при себе си“. Моята кола е символ на моят Аз, като граница между мен и света. Като вляза в автомобила си, сякаш имам обвивка около себе си и там се освобождавам от всичко. Следват всекидневните неща – пазаруване... Освен тривиален отговор, има и друг – отивам си къщи. Моят дом е извън населеното място, сред природата. Там е самотно, въздъхам и се чувствам себе си. Отпускането, освобождаването е свързано с автомобила, а зареждането е свързано с природата.

Д. И може би последен въпрос, защото хората ни чакат – как виждаш бъдещето на антропософията в световен мащаб?

Т. Нямам ясна представа какво се случва с антро-

пософското движение в световен мащаб. Но за мен лично, искам да го подчертая, антропософската медицина е най-добрата, най-великото нещо. Намирам, че всички други медицинни са също важни, но чувствам най-силна връзка именно с антропософската медицина. Нейното бъдеще е позитивно и ще се развива. И въобще всичко, което е свързано с антропософските терапии, с антропософското обучение, с антропософското биодинамично стопанство, с всичко, което антропософията практически дава на хората, го виждам развиващо се и в позитивна светлина.

Д. Какво би пожелал на участниците в българското обучение по антропософска терапия чрез пеене? Каква е перспективата пред нас, как я виждаш?

Т. Каквото зависи от мен, аз ще го направя. Още през февруари следващата година, когато предстои втори модул от обучението, ще привлеча тук квалитетни преподаватели и специалисти: Торбен Майвалд е композитор и челист, преподавател по музикална история и феноменология в няколко семинара за лечение и лечебно пеене, съосновател на антропософско издателство „Видар“ и автор на книги; д-р Йорн Класен е лекар в клиника „Щефанплац“ – Хамбург, със специализации по вътрешни болести, антропософска медицина, природолечение; преподавател в медицински семинари и семинари по терапия чрез пеене в Швейцария, Чехия и Русия.

Иска ми се да видя участниците в този курс да се открият по възможно най-креативния начин, като това ще им даде възможността да опознаят себе си, да се опознаят по между си, а след това самостоятелно да развият, достигнат и придобият способности, с които да могат да помагат на другите.

Интервюто подготви Дорина Василева

Превод: Катя Белопитова

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МУЗИКАТА ВЪРХУ ЧОВЕК В КОМА ОТ ДУХОВНО-НАУЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА

Не минава ден без да прочетем или чуем, че поредният тежък инцидент на пътя, по непредпазливост у дома, или поради други стekli се обстоятелства, са отнели човешки живот или са довели човек до състоянието на кома. Някои от тези хора се пробуждат, но други преминават Прага. Подобно е състоянието на едно дете, което пробуди моите мисли.

Лекар-невролог препоръчва за неговото състояние на будна кома въздействие чрез жива музика.

Ето какво казва Любка Мюлер - практикуващ музикотерапевт, музикален педагог и преподавател по ритмика в гр. Дрезден – Германия, за тежките случаи, при които музикотерапията е дала положителни резултати: Това са случаите в

интензивното отделение за пациенти в кома. Там трябва да си много сигурен какво правиш, защото болните понякога не реагират, но трябва да се борят. Случвало се е пациент да не показва никакви реакции в продължение на 2 месеца, но в резултат на постоянното въздействие с музика, започва да дава признаци на живот като леко намигане, някакъв малък жест, отваряне на очите или обръщане на главата в посока на звука. Така ни дава знак, че се свързва с това, което чува. Изключително труден процес, който изисква много търпение, професионален усет, голяма наблюдателност.

От гледна точка на човешката конституция, според онова, което знаем от антропософията, в процеса на сън, нашият Аз /Духовното тяло/ и нашето Астрално тяло са свързани посредством тънка нишка с Етерното и Физическото ни тяло. Последните две остават тук, докато Азът и Астралното тяло са в Духовния свят. „Нишката“, която свързва телата е като мост между земния и Духовния свят. Там, в Духовния свят, нашите тела черпят сили, образи, картини, по време на нощните си пътувания. Именно те се впечатлят благотворно в етерните ни тела и действат оздравително. Там, в Духовния свят, се манира и светът на първообразите на изкуствата. Душата черпи сили от тях не само при нощния си сън, но и по време на живота между смъртта и новото раждане.

Комата е също сънно състояние, в което нишката между Духовния свят и земния свят или е изключително „изтъняла“, или е почти напълно прекъсната. Азът на този човек, заедно с Астралното тяло, образно казано, не желаят отново да се върнат в човешкото тяло. От една страна това е решение на самата душа. Но тук, на Земята, ние сме длъжни да се борим за земния ѝ живот... Това поражда размисли - докде е нужна нашата намеса, и докде трябва да се съобразим с избора на душата?! Разбира се, естественият импулс на всеки човек, на професионалиста край постелята на човека в кома, на роднините, е да върнат живота му!

Какво може да се направи, за да се подпомогне Азът да вземе решение и да се върне? Как може той да бъде „стимулиран“ и „повикан“ обратно тук заедно с Астралното тяло и чувствата, които да събудят отново за реален душевен живот етерното и физическото тяло, които вегетират. Ако нишката е почти напълно прекъсната - как да бъде възстановена? Етерното тяло е все още във връзка с физическото, макар и едва забележима, като го поддържа живо. Ако нишката между Аза и Астралното тяло от една страна, и Етерното и Физическото тяло, от друга страна, е прекалено изтъняла - как да бъде укрепена, така че двете тела по нея отново да бъдат „поканени“ да се завърнат в „спящото“ тяло?

Интересен факт е, че напр. във Валдорфските училища в сутрешния римичен кръг „събуждането“ на детските тела става отдолу-нагоре, т.е. от пръстите на краката, нагоре по крайниците, до главата, обратно на стандартните практики - да раздвижим първо главата, раменете и т.н. Това не е случайно, защото при събуждане Азът и Астралното тяло навлизат първо през долните крайници. Това е добра препратка именно да стимулираме оттам най-силно жизнените сили, за да се отвори пътят за „завръщане“ при човек в кома.

Какви са възможностите да се въздейства чрез музиката? Според Рудолф Щайнер МУЗИКАТА Е ЕДИНСТВЕНО-

ТО ИЗКУСТВО, КОЕТО В ПРОЦЕСА НА МУЗИЦИРАНЕ НИ СВЪРЗВА ДИРЕКТНО С ДУХОВНИЯ СВЯТ, И КОГАТО ТВОРИМ МУЗИКА, Я ТВОРИМ ЗАЕДНО С НЕГО. Всяко друго изкуство, макар и да има своя първообраз в Духовния свят, в самият акт на земно творчество, сетивата на твореца се стимулират най-вече от образците в самия физически свят, а тези художествени творби се явяват своеобразна негова имитация. Всички други изкуства, освен музикалното, имат образци във физическия свят. Те се опират на представите, дошли през сетивата ни, макар и идеите да имат своите прабрози в Духовния свят.

Музикалното изкуство е израз на самата човешка воля, която влиза във взаимодействие с Духовните същества. Музикалните творби трябва отново да бъдат пресъздавани и в това непрестанно пресъздаване се отразява постоянната ни връзка с Духовни същества - те живеят в звука. Първообразът на музиката се намира в Духовния свят, в който човек се потапя с Астралното и Азовото си тяло по време на сън и физическата музика е отражение на духовната действителност. В етерното тяло са запечатани тези духовни трептения. При слушане на музика или при свирене на музикален инструмент става раздвижване на запечатаното между етерното и астралното тяло. Този „спомен“ се среща с реално възприетото в момента. С Астралното тяло вдишваме, а с Етерното тяло отправяме вдишания въздух отново навън. Така се осъществява ритмично взаимодействие между Астралното и Етерното тяло. Пеенето, музицирането, слушането, раздвижват дълбоко вътрешния ни свят и представят картина на развълнуваната ни душа. Музикалното удоволствие като преживяване в концертната зала, или когато сами музицираме, почива върху правилното съгласуване на хармониите, които човекът е донесъл със себе си от Духовния свят, със звуците и мелодиите, които звучат тук. Когато мелодия, хармония, ритъм и музикална форма откъдето съответстват на подобие, или по-скоро на онова, което нашата душа е донесла от пътуването между смъртта и новото раждане, достигаме до преживяване на истинско музикално удоволствие и наслада, на приповдигнатост и изживяване на дълбока връзка с чутото. Преживяването може да се опише като сливане, чувство за пълно единение, на изливащата се музика с цялото ни същество.

Музикалното възприемане и музициране, и дишането от друга страна, са взаимно свързани процеси. Между ритмичната, нервно-сетивната и веществообменната система се осъществява взаимодействие. То се отразява върху всички физически процеси. Ритъмът се основава на взаимовръзките между пулс и дишане: осемнадесет вдишвания в минута, и пулс, който е средно седемдесет и два удара в минута. Това е съотношението едно към четири, което дава възможност за модифициране и индивидуализиране при терапевтична работа с ритъма според потребностите на всеки индивидуален човешки ритъм, и за правилната взаимовръзка между дишането и циркулацията на кръвта на физиологично ниво. Дихателната струя и кръвната циркулация като имагинативна картина на процесите в човешкото тяло си кореспондират с образа за движението на мелодия и ритъм в едно музикално произведение. Чрез музиката се постига непрекъснатата

етерна циркулация в трите системи.

От гледна точка на антропософската музикална терапия духовите инструменти подкрепят мисленето, струните - чувствата /средната част/, ударните - нашата воля /крайниците/. Все пак това е общо казано, защото винаги е важно да се погледне индивидуално към всеки човек и той да се възприеме в неговата цялостност, като бъде подкрепен и стимулиран според неговите потребности. По отношение на комплекса мислене-чувстване-воля, представата е свързана с възприемането и звуковия образ на мелодията в музикалното произведение, чувствата съответстват на хармонията в него, волята - на ритъма му, а музикалната форма съответства на цялостния човек. Виждате, че неслучайно древните гърци са си представяли човешкото тяло като седемструнна лира на бог Аполон, на която „свири“ човешката душа, а Аполон - като творещ космическата музикална хармония. В тази древна представа са заложили дълбоко окултни истини, които Рудолф Щайнер ни представя в разглеждането на древноегипетския мит за Озирис, Изис и Сет, и в други свои лекционни цикли. Човешкото тяло, заедно с човешката душа, която проявява себе си чрез нашите мисли, чувства

и волева активност, можем имажинативно да представим като цялостна духовно-музикална форма, получила своя еволюционен импулс от космическия всемир и проявяваща в себе си неговите основни принципи: за мелодичен рисунък /съчетаването по определен начин на тоновете височини/, хармония и ритъм.

Ако обобщим казаното - през крайниците /вещество-обменната система/ при човека в кома, Азът и Астралното тяло могат да бъдат фино поканени да се завърнат в спящия човек. Заедно с това нежната хармонична струнна музика може да продължи „събуждането“ на ритмичната част, като се стимулират дихателните процеси и оттам цялостната циркулация на кръвния поток в човешкото тяло. Последно ще „се събуди“ главата /нервно-сетивната система/, което може да се случи с нежна мелодична музика на флейта...

Музиката се явява мост между душата и тялото. Онова, което душата помни от Духовния свят, ние ще се опитаме да пресъздадем около „спящото“ тяло, за да я поканим отново да се върне!

Дорина Василева

В ТЪРСЕНЕ НА МАДЖЕНТАТА

Маджента-та е цвят, който зараждащото се човешко съзнание вижда за първи път на земята. Нещо като синьо-червено, но не съвсем. Нещо като

цвета на току-що роденото бебе. Тогава съзнанието на хората е било друго, то е било като съновидение и те възприемали света като нещо изпълнено с маджента, без форми, без очертания. Те са го възприемали по-скоро със сърцата си, с цялата си същност, не с очите си. Тази епоха Рудолф Щайнер нарича Древна индийска епоха.

Днес ние имаме съвсем друго съзнание и от двуизмерно етерно възприятие на света в миналото, ние днес възприемаме света триизмерно и очите ни възприемат безграничното разнообразие на цветовете, които всъщност са игра на тъмнината и светлината, според теорията на Гьоте, която беше потвърдена от Р. Щайнер.

Неотдавна в моите ръце попадна една книга на Лиана Колло, която беше откровение за мен. Като че ли всичките въпроси, които ме вълнуваха за цвета, намериха отговор. Спомням си как още в училище питах учителя си по физика защо, например, този предмет е зелен, а другият е син. Той ми отговори, че всеки цвят има своя честота на излъчване и така нататък. Разбира се, моето съзнание не беше удовлетворено от този отговор. И ето сега след прочитане на тази книга, най-после аз се почувствувах удовлетворена, доближавайки се до загадката на цветовете.

В природата цветът маджента се среща рядко. Той

се появява в атмосферата, когато светлината и тъмнината „играят“ малко преди слънцето да изгрее. В случая атмосферата се превръща в арена, а нашите очи и слънцето са актьори. Светлината, когато попада в атмосферата, попада под закона на гравитацията и затова влиза по леко извита траектория. И при определено съвпадение на всичките условия за много малко време цялото небе може да се оцвети в маджента. След прочитане на книгата на Лиана Колло, започнах да дебна маджента от терасата на своята къща в Яворово. Настанях се в едно кресло и наблюдавах как небето започва да се променя. Само по себе си това е един грандиозен спектакъл. Всеки момент е различен, само да имаш очи и сърце да го видиш. И ето настъпва момент, когато започват да се появяват оттенъците на червеното. Синьото на небето става ултрамариново, от което ти спира дъхът. И понякога, не всеки ден, там се появява един цвят, който аз мисля, че е маджента.

Колко пъти се затичвах до долния етаж да си взема фотоапарата, но когато се върна, той вече не беше там.

Днес ние хората, живеем в един оцветен свят без много да се замисляме каква благословия е това. Взаимодействието на стихииите ни предлага един спектакъл, безграничен в своето разнообразие, който манифестира в променящи се цветовете. Разбира се, нашите очи и нашето сърце са участници в този спектакъл. Затова усъвършенстването и култивирането на нашите органи и чувствата да бъдат отворени към цвета трябва да започне от детската възраст.

Може би затова във Валдорфските училища така наречените Color exercises заемат едно от важните места. Целта не е да направят от децата художници, а да им отворят сърцата за взаимодействието на цветовете. Децата сами започват да ги търсят в природата, след като на мокър лист хартия са видели, например, как жълтото и синьото, когато

играят заедно, стават зелено. А това ще е един безценен дар за децата, да не говорим и за терапевтичното въздействие на цветовете върху човешкото тяло и душа. Няма необходимост да пътуваш из света в търсене на впечатления, те са тук, безброй са и са във вечна промяна. Само да имаш

добре настроен инструмент - твоето сърце и малко знания от учителя по рисуване. Всеки може да види цветовете, но само на този, който ги обича и познава, те откриват своята същност, своята тайна и красота.

Алфия Тонева

МАДОНАТА В ПРИЛОЖНОТО ИЗКУСТВО

Наричат я Богородица, Света Дева, Мадона или просто Мария. Тя е жената, родила земния Спасител и е най-рисуваният образ в цялата християнска история на човечеството. Чистото и духовно присъствие вдъхновява милиони художници по света, а ликът и се превръща в символ на милосърдието, любовта, мъдростта. Необикновената и съдба е описана от Рудолф Щайнер като обединение на двете женски същности, познати ни като майки на децата Исус. Освен майка, Мария е и най-близкият човек и сподвижник на Христос, а днес се смята за покровителка, закриляща страдащите, болните, бедните. Ето защо образът и присъства във всички религиозни християнски храмове и към него ежедневно се отправят безброй молитви. В своето отчаяние и нещастие хората се обръщат към иконите, отъждествявайки материалното изображение с духовната същност на Божията майка. Това е причината много от иконите да бъдат назовавани и именувани. Така хората придават на изображението индивидуален елемент, одухотворяват го и му дават име. Понякога молитвите се сбъдват, надеждите се оправдават а иконите са наречени „чудотворни“. Дали поради някаква съдбовна причина, предизвикваща милостта на Духовните същества, или по силата на други кармични обстоятелства „чудото“ се случва, а славата му се разнася във времето под формата на разкази и легенди.

В България има три чудотворни икони на Богородица, пазени в едни от най-големите ни манастири. Това са иконите Богородица Одигитрия (понародному - „Осеновица“ – Пътеводителка) в Рилския манастир, Богородица Влахернска в Бачковския манастир и Богородица Триеручица в Троянския манастир. Случвало се е трите да се съберат и да обиколят някои градове за благослов и изцеление, като това е рядко и безценно събитие за вярващите.

физически и душевно и до ден днешен ходят на поклонение в Рилския манастир с тази цел. Има две теории за влизането

Богородица Осеновица е най-важното съкровище на Рилския манастир. Тя представлява образ на Богородица и Младенеца, обграден от 32 клетки с мощи на светци, които се съхраняват в самата икона. Иконата е изцелявала през годините градове и села от чума и холера. Деца и жени, болни

на иконата в манастира. Едната гласи, че иконата е дарена през 15 век от дъщерята на сръбски жупан, женена за султан Мурад II - Каломария (добрата Мария). Тя успява да запази тайно вярата си и дарява на големия манастир най-ценното си притежание.

Според другото предание, иконата е дар от византийския император Мануил I Комнин през 12 век, който я носи със себе си по време на война. Когато минава покрай Средец, се разболява. Отива в близкия храм „Св. Георги Победоносец“, където се съхраняват мощите на Св. Иван Рилски да се помоли, изцелява се и дарява иконата си със завета, тя винаги да съпровожда мощите на светеца – днес те са в Рилския манастир.

Богородица Влахернска е още една забележителна икона – вярва се, че е една от 20-те в света, на които Дева Мария позира лично. Произходът ѝ е един от най-старите – дело е на Св. Лука и е донесена в Бачково през 14 век от двама грузински монаси. Представява образ на Богородица и Младенеца, на които се виждат само лицата – цялата икона е в сребърен обков. Според една от популярните

легенди, Богородица се явила в съня на свещеник от манастира и му казала, че иска да стои от дясната страна на входа на храма, за да вижда, дали тези, които влизат са с чисти сърца. На сутринта иконата вече била там.

Богородица от Бачково напуска манастира само един единствен ден – денят след Великден, когато се вярва, че е най-силна. Прави се литийно шествие, в което се включват вярващи, болни и страдащи от цялата страна. Тя пренощува в областта Клувията. Там вярващите преспиват и се молят край нея. На другия ден се прибира обратно в манастира.

Третата чудотворна икона на **Богородица - Триеручица**, се намира в Троянския манастир. Характерното за нея е добавената трета ръка, държаща Младенеца.

Според легендата, третата ръка е добавена по чудодевен начин. Св. Йоан Дамаскин, защитник на християнството в Дамаск бил заловен от халифа и след мъчения, дясната ръка, която със слово славела вярата, била отсечена. През нощта той отива до иконата, и се моли на Богородица за изцеление, за да може да продължи делото си. На сутринта ръката му била невредима. Тогава нарежда на вече чудодейната икона да се добави трета ръка, в памет на стана-

лото. После този похват е използван и от други иконографи.

Троянският манастир всъщност е построен специално заради иконата. Според източниците, самата икона е от 17 век и идва от манастир в Света гора, п-в Атон. Монаси носели иконата към Влахия, днешна Сърбия, спрели в село Орешак да пренощуват. На следващия ден магаре

рето, което носело иконата, не искало да помръдне и една крачка напред и това се повторило и през следващите дни. Монасите разчели знаменето така, че иконата иска да остане тук и построили малко параклисче край селото, където поставили иконата. Днес това малко параклисче е Троянският манастир. Иконата се изнася на Успение Богородично за изцеление и молитва.

Така с годините образът на Божията майка сякаш губи човешките си очертания, обожествява се и действа по-скоро като сила, живееща в духовната същност на света. В своите духовно научни изследвания Рудолф Щайнер говори за различните изпитания, които трябва да преживеят майките на Натановия и Соломоновия Исус. Всяка от тях, водена от изключителната сила на майчината любов е решена с цената на всичко да опази и отгледа детето си. Това я доближава до хората, прави я по-разбираема, по-понятна.

Така възникват някои необичайни изображения в западно европейската култура.

Едно от тях е **Мадоната от Саличе**, намираща се в град Саличе, Сицилия. Картината изобразява Божията майка, кърмеща своето дете. Всъщност

художникът тук набляга на най-съровената връзка между новородения Исус и неговата майка. В българската иконопис, това изображение се нарича „Богородица – Кърмилница”.

Това е статуята на **Бременната Мадона** (Madonna O), намираща се в катедралата Де ла Носса в областта Ево-ра, Португалия.

Това е най-голямата средновековна катедрала, а статуята е разположена в централния параклис, наречен „Параклис на Дева Мария на мило-сърдието”. Изработена е от комбинация на бял, зелен и розов мрамор, представлява уникален

паметник на готическото изкуство. Тя се смята за покровителка на катедралата. Няколко големи религиозни събития са свързани с този храм: тук са били благословени знамената на флота на Васко да Гама през 1497, а Фернандо Магелан получава вдъховението си за своята първа околосветска обиколка. При тази статуя е от значение по-скоро жестът на ръцете, които сякаш свързват Духа (Аза) чрез позицията на дясната ръка с нероденото все още дете, върху което е положена лявата.

Неизброими са опитите на човека да изобрази, да даде видим израз на своето разбиране за Божията майка. Защото от едната страна стоят художниците и скулпторите, които, вдъхновени от житейския подвиг на тази жена се стремят да пресъздадат визуално нейния образ, а от другата - хората, съзърцаващи творбите им. И едните и другите имат своите собствени духовни изживявания, отвеждащи душите им в общия ни път към Духа.

Христина Ангелова

Като лист съм притихнал,
мисълта е изтекла.
Тъй отново съм никой
и живея във всичко:
в това стръкче трева,
в тази капка роса,
в този лъч
пронизал кристала на капката
Аз съм.
Същността ми
е връстница на вечността,
винаги в безпредела,
от безкрай до безкрай

Но Божият план ще се сбъдне,
Пространството в мен
ще се свие до точка,
Слънцето - до искра
и след миг ще съм в отвъдното.
Защото краят на самия край
е и началото на началата също,
където Бог е вързал двата края на Безкрая -
оттам започва всичко, там и свършва.

Михаил Кендеров

Херман Линде „Замък“

КОЛЕДНА ЗВЕЗДА

Чудно цвете, листите му, сбрани
в кръг, звезда напомнят с цвят зелен,
сетне в слънчеви лъчи вчертани
листьт става огненочервен.

„Коледна звезда“ е назовано,
Витлеем в Рождествената нощ
спомня то и в детството ми рано
химни изпълнявани със мощ.

Коледари рано подранили,
що със песни в нощната тъма
поздравяваха стопани мили
за труда по нашата земя.

Как Богомладенеца възпели
ангели от сини небеса,
как овчарите, глави си свели,
Му дарили своите сърца.

Мъдреци последвали звездата,
при Христа в свещени мигове
как са надошли и с вяра свята
Му поднесли ценни дарове ...

То в света оставя светли дири,
водещи човека към възход,
и у нас извиква чувства мили,
смислен прави нашия живот.

И. Доростолски

Пожелаваме
на всички наши читатели
светла Коледа
и
честита Нова Година

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

Група „**Духът на Петдесетница**“
Веселина Радкова
тел. 0888 515 174
Радослава Ангелова

ПЛЕВЕН

Антропософска група „**Светилник**“
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група за художествена работа с
Мистерийните драми
Христо Маринов: 0879 058 241

Група „**Ариадна**“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „**Ното ехегсео**“
(Упражняващият човек)
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „**Космософия**“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**

За връзка:
Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.
Нина Стамова 0886 214 803

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група „**Клуб на родителите**“
Иглика Ангелова, тел. 0885 910 339,

Социална художествена терапия
„**Дъгата на Дочка**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ФОНД за НАБИРАНЕ
на **СРЕДСТВА**
за закупуване на
Антропософски дом
в **София (към АОб)**

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 3425 лв.
За контакти:
Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Христина Ангелова
Веселина Велкова
Диана Ботушарова
Юлия Стоянова
Георги Акабалиев
Тел: 0889 291988; 0877 587857
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.